

Inleiding:

Groot worden, dat gaat vanzelf, zegt men.

Toch moet een kind zich behoorlijk inspannen en is het een heel proces om een eigen identiteit te ontwikkelen en een waardevolle wereldburger te worden.

Met dit boek worden kinderen op een speelse wijze bewust gemaakt en gestimuleerd om, vanuit een vrijzinnig humanistisch perspectief, na te denken over dit proces van 'groot worden' en wat het betekent voor zichzelf en voor de mensen en de wereld om hen heen.

Het eerste deel van het boek is **een verhaal** waarin Knubbe op zoek gaat naar wat 'groeien' en 'groot worden' voor hem betekenen. Het verhaal is grappig en lief, maar het zet ook deuren open die aanzetten tot praten en nadenken over o.a. volgende vragen:

- Wat is groot, wat is klein?
- Wat is een Lentefeest?
- Gaat groeien vanzelf?
- Hoe groei je?
- Is groot zijn helemaal vrij zijn?
- ...

Dan volgt **een vrolijk vertel-, speel- en werkboek** dat gaat over alle vormen van groeien en alles wat erbij komt kijken om sterk en zelfbewust in het leven te staan.

Het gaat over alles wat een mens doet groeien: ontdekken, dromen, verwonderen, twijfelen, leren, delen, lachen, huilen, spelen, doorzetten, vallen, opstaan, meeleven, maar vooral: jezelf mogen zijn. Er is een mix gemaakt van dingen die kinderen alleen kunnen en thema's waarbij de vragen van de begeleidende volwassene moeten komen. Eenvoudige opdrachten en wat moeilijkere opdrachten wisselen elkaar af. Er zitten ook spelletjes en knutselactiviteiten in.

Volgende items komen o.a. aan bod:

- groeien is groter worden
- ik voel me groot, ik voel me klein, beiden zijn fijn
- groeien is veranderen
- groeien in je hoofd
- groeien is leren, leren is groeien
- gaat groeien vanzelf?
- wij veroveren de wereld
- ontdekken is groeien
- ik zie je graag
- van dromen ga je groeien
- groeien is nieuw leven
- ik ben ik en dat is oké
- feest!

Een mooi moment om stil te staan bij het 'groot worden' is het einde van de kleutertijd.

Kinderen krijgen 'grote mensentanden' maar gaan ook op zoek naar wie ze zijn in de 'grote wereld', ze ontwikkelen stilaan een eigen persoonlijkheid, stellen vragen, leren zelfstandig nadenken en handelen, leren keuzes maken en eigen waarden ontwikkelen.

Vrijzinnig humanisten vieren dit 'groot worden' met een **Lentefeest**.

Het boek 'Als ik groot ben!' wil ouders en opvoeders een houvast bieden bij het vieren van deze grote sprong. Wanneer de kinderen met dit boek gewerkt hebben, weten ze wat 'gevierd worden' op een Lentefeest betekent.

Het boekje zal iets zijn dat ze ook lang na hun lentefeest zullen koesteren en herlezen.

Mooi meegenomen is dat de ouders hiermee ook een beeld krijgen van wat een vrijzinnig humanistische manier van denken kan betekenen voor jonge kinderen.

Het boek kan uitstekend gebruikt worden tijdens de lessen NCZ als voorbereiding op het Lentefeest.

Het sluit aan bij onderstaande doelen van het vernieuwde **leerplan NCZ** basisonderwijs.

Natuurlijk kunnen ook ouders of moreel consulenten ermee aan de slag.

Verantwoording aan de hand van het leerplan NCZ:

Themaveld 2 – Vrijzinnig humanisme

PD 1 - autonomie

De leerlingen kunnen de eigen autonomie verkennen in relatie met de autonomie van anderen.

PD 2 – moreel denken

De leerlingen kunnen vrijzinnig humanistische waarden onderzoeken.

PD 3 - humaniseren

De leerlingen ontwikkelen een verdraagzame houding en verbondenheid met het wel en wee van anderen.

PD 4 – verantwoordelijkheid

Leerlingen ontwikkelen engagement op basis van vrijzinnig humanistische waarden.

PD 5 - zingeving

De leerlingen leren zelf vorm en inhoud geven aan hun leven.

Thema 2.2 Lentefeest en Feest Vrijzinnige Jeugd

Kennis

De betekenis van het Lentefeest kunnen verwoorden.

Procesdoel 1 - autonomie

De leerlingen die deelnemen aan een Lentefeest kunnen hieraan, op basis van de inhoud van de cursus NCZ, een actieve bijdrage leveren.

Vrijzinnig humanistische waarden die we met de leerlingen NCZ willen exploreren zijn o.a.: kritische zin, autonoom en moreel denken en handelen, gelijkwaardigheid, redelijkheid, medemenselijkheid, respect, solidariteit, tolerantie, engagement, zelfbeschikking, eigen idealen, zingeven aan mensen, dingen, ervaringen en gebeurtenissen.

Zo werkt het:

Het is de bedoeling dat men meteen aan de slag kan gaan met het boekje, zonder al te veel voorbereidingen.

Een leerkracht zedenleer, een medewerker van HuisvandeMens, een ouder, iedereen moet er samen met de kinderen mee kunnen werken.

Een aantal opdrachten kan het kind alleen uitvoeren.

Elk aangehaald thema is bedoeld om in gesprek te gaan, te filosoferen, na te denken en eventueel later op terug te komen.

Sommige opdrachten kunnen in de klas gedaan worden. Er zijn er die enkel zin hebben als ze samen met anderen in groep gedaan worden.

Er zijn individuele uitdagingen en er zijn taakjes die bedoeld zijn om samen met mama en papa of anderen op te lossen.

Dit wijst zichzelf uit.

Het is niet de bedoeling van de makers dat in het hele boekje aan één stuk doorgewerkt wordt. Het boekje is zo verscheiden en rijk dat er gerust een selectie kan gemaakt worden. Alles hangt af van de interesse van de kinderen en van hun leeftijd.

Het boekje werd gemaakt voor kinderen van 6 en 7 jaar (soms ook 8-jarigen). Wat ze aankunnen op deze leeftijd ligt ver uiteen. De volwassene zal dus moeten beslissen wat kan en wat niet.

Het is mogelijk het boekje gedurende langere tijd te gebruiken, zelfs gespreid over twee leerjaren. Niets belet u ook na het Lentefeest dieper in te gaan op sommige thema's.

Het boek een paar weken voor het Lentefeest aanbieden en er doorheen razen zodat het meteen na het feest kan meegegeven worden is niet de bedoeling. Selecteren en spreiden zijn aangewezen.

In de handleiding zitten heel veel extra tips. Deze zijn er om afwisseling te bieden. Alles doen is niet de bedoeling.

Wij geven een indeling en de bedoeling die achter het boek zit mee aan de volwassenen, die is niet zinvol voor de kinderen, ze zullen deze indeling dan ook niet terugvinden in hun boekje.

Het kan nuttig zijn de ouders te vertellen wat de bedoeling is en de doelstellingen van dit lentefeestboekje met hen te delen.

Bovendien kan je op die manier zorgen dat je niet te eenzijdig werkt, maar verschillende aspecten van het groeien meegeeft.

Indeling per thema (*deze volgorde komt niet overeen met de pagina's van het boek*):

1. Groeien dat is groter worden – zo groot ben ik al.

Ik heb een naam, ik ben wie ik ben.
Meten, wegen, hand- en voetafdruk.
Groeien.

2. Ik voel me groot, ik voel me klein of klein is fijn en groot is prachtig.

Wat is leuk aan groot zijn, wat is fijn aan klein zijn?
Emoties horen erbij.
Groot zijn, is dat belangrijk? Hoe voelt dat?
Je groot voelen, is dingen kunnen. Dingen beleven.

3. Groeien dat is veranderen.

Levenslijn, foto's tonen aan dat ik groei.
De metamorfoses in de natuur: eitje-rups-pop-vlinder, zaaies worden planten, eitjes worden dieren, ...
Alles op zijn tijd.

4. Groeien in je hoofd.

Innerlijk groeien = vrij (leren) zijn, keuzes maken, verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, wat je vroeger niet wist en nu wel.
De grenzen van vrijheid en de consequenties.
Wat moet je doen om groot te worden? Wat heb je nodig om te kunnen groeien?
Voedsel, warmte, liefde, zorg, leren, ...
Leren nadenken, filosoferen, beslissingen nemen.
Omgaan met anderen, luisteren naar elkaar (soms luister je wel, maar toch begrijp je de ander niet). Zet je in de plaats van een ander. Empathie.

5. Groeien gaat vanzelf?

Iedereen groeit op zijn eigen tempo en volgens eigen mogelijkheden.
Groeien vraagt inspanningen: om jezelf te overtreffen moet je moeite doen.
Iedereen maakt fouten, ook ouders, want groeien kan moeilijk zijn.
Ik heb anderen nodig om te groeien.
Anderen hebben mij nodig om te groeien.
Groeien is grenzen verleggen, durven.
Je mag trots zijn op je vooruitgang.

6. Wij veroveren de wereld.

Leren durven zeggen wat je denkt en voelt.
Zelfstandig worden is een proces, denk zelf.
Ik heb een plek op de wereld, ik mag die ruimte opeisen. Iedereen is uniek.
Kritisch denken, durven anders zijn.
Samen lukt het beter, verbondenheid.
Dromen, plannen en creativiteit zijn belangrijk.

7. Feest, we vieren MIJ!

Algemeen: wat is feest vieren, hoe doe je dat?
Betekenis Lentefeest.
Wat is vrijzinnigheid en humanisme?
Verslag van het feest.

Het verhaal:

Het verhaal gaat over de persoonlijke zoektocht van Knubbe. Hoe zal hij groot worden? Zijn vragen en bedenkingen hierbij.

Het is de bedoeling dat de kinderen hun eigen verhaal gaan vertellen, dus is het nodig het verhaal af en toe te onderbreken om vragen te stellen en de dialoog te stimuleren met vragen zoals: "Hoe is dat bij jou?" of "Wat zou jij doen in dat geval?"

Je kan ervoor kiezen het verhaal een eerste keer ononderbroken te vertellen en het later in stukjes te lezen.

Bij het aanvatten van een nieuw thema in het werkboekje kan je verwijzen naar het deel uit het verhaal waar dit bij aansluit. Je kan het eventueel ook herlezen als insteek.

Vb: "Knubbe wilde weten of hij kon vergeten te groeien. Kan dat? Zijn er mensen die vergeten te groeien? Hoe weet jij dat je groeit? Wat zei Froezel ook alweer? Zullen we nog even lezen hoe dat in het verhaal stond?"

Over deze thema's uit het verhaal kan je doorpraten:

- emoties
- pesten
- iedereen is uniek
- samen is fijner
- luisteren naar elkaar
- zelfs als je goed luistert, begrijp je de ander soms niet
- groeien gaat vanzelf
- groeien kan je meten
- verbondenheid, begrip
- anders zijn
- wat kan je zelf doen om te groeien
- groot zijn is niet alles
- groot zijn is zelf kiezen
- vrij zijn, vrij denken
- ook vrijheid heeft grenzen, consequenties
- alles op zijn tijd
- zelf kiezen
- verantwoordelijkheid
- lachen kan uitlachen zijn
- ouders maken ook fouten
- groot zijn is dingen kunnen, dingen beleven
- Lentefeest?
- iedereen is anders, denk zelf!
- Niet-confessionele zedenleer, vrijzinnigheid, humanisme

Handleiding per pagina:

22

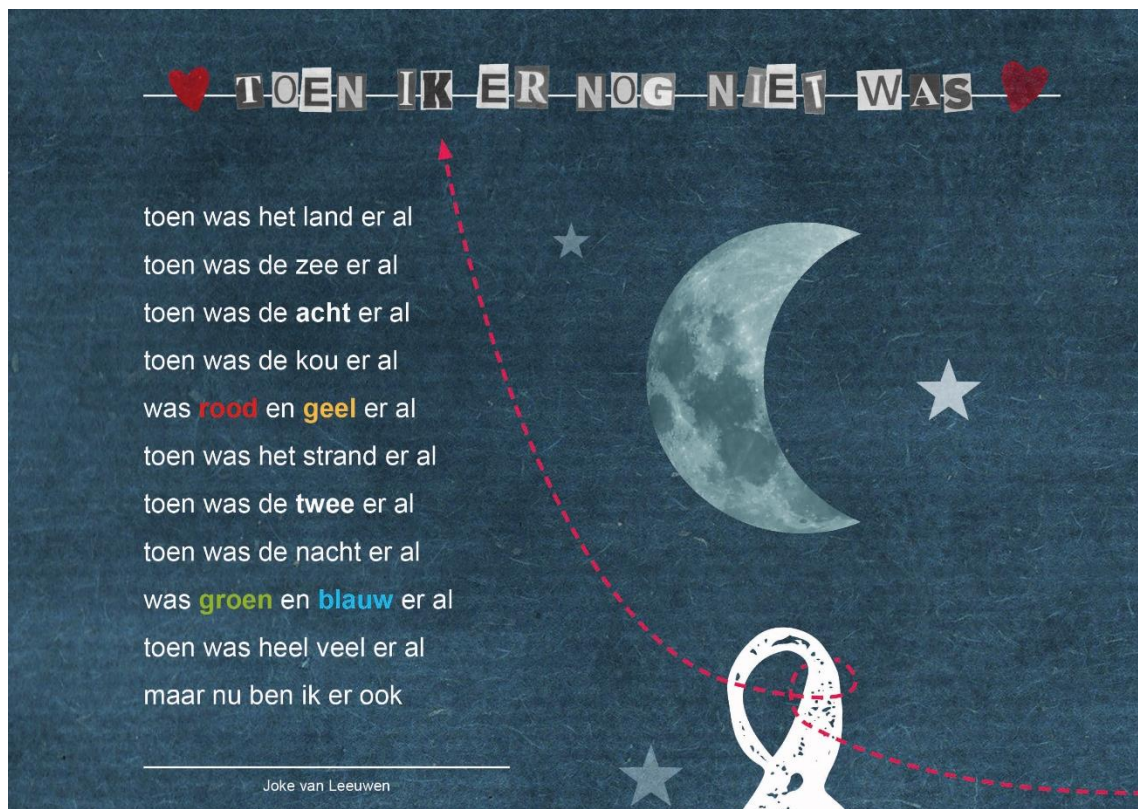
Thema: Ik mag er zijn, ik ben uniek en belangrijk.

Vragen: Hoe was de wereld voor jij er was? Weet je daar iets van?
Hoe zal de wereld zijn als jij er niet meer bent?
Is het belangrijk dat jij er bent? Voor wie?
Verandert de wereld omdat jij er bent? Voor wie?
Hoe weten anderen dat jij er bent?
Ben je blij dat je geboren werd?

Opdracht: Lees het gedicht en noem andere dingen op die er waren en zijn.
Gedicht langer maken door eigen zinnestjes toe te voegen.
Eindig altijd met: "Maar nu ben ik er ook!"

Extra: Teken jezelf in de wereld zoals jij die graag ziet.

Auteur: Joke Van Leeuwen: Toen ik er nog niet was.
Uit: MOOI BOEK
Amsterdam: Querido, 2015. ISBN 9789045117621

23

Thema: Ik ben ik en dus niet jij.

Vragen: Wat maakt jou anders dan de anderen?
Welke dingen heb je al beleefd in jouw leven? Wat zijn de mijlpalen, dingen die je veranderden? (vb. leren lopen, leren lezen, ontmoetingen, iets verdrietigs...)

Opdracht: Versier de bladzijde zodat ze bij jou past.

Extra: Maak een foto van jezelf en knip uit. Je moet er helemaal op staan en de beweging die je maakt, is belangrijk. Kleef de foto op je blad en teken er dan iets omheen, zodat het lijkt of jij daar echt bent.
Je kan ook een tekening maken met krijt en er echt op gaan liggen.
Dan pas de foto maken.

'Kijk, hier ben ik!'

Creëer in een schoendoos jouw eigen omgeving en zet jezelf erin.

24

- Thema:** Mijn naam.
Je naam staat voor identiteit, een recht dat elke mens heeft. Met die naam verwerf je het recht iemand te zijn. Anderen horen je ruimte te geven en te respecteren.
- Vragen:** Heeft iedereen een naam?
Waarom hebben we een naam nodig?
Wat als we geen naam hadden?
Zijn er soms anderen die dezelfde naam hebben als jij? Wat vind je daarvan?
- Opdracht:** Kleur de letters van je naam.
- Extra:** Hang eens aan een ballon.

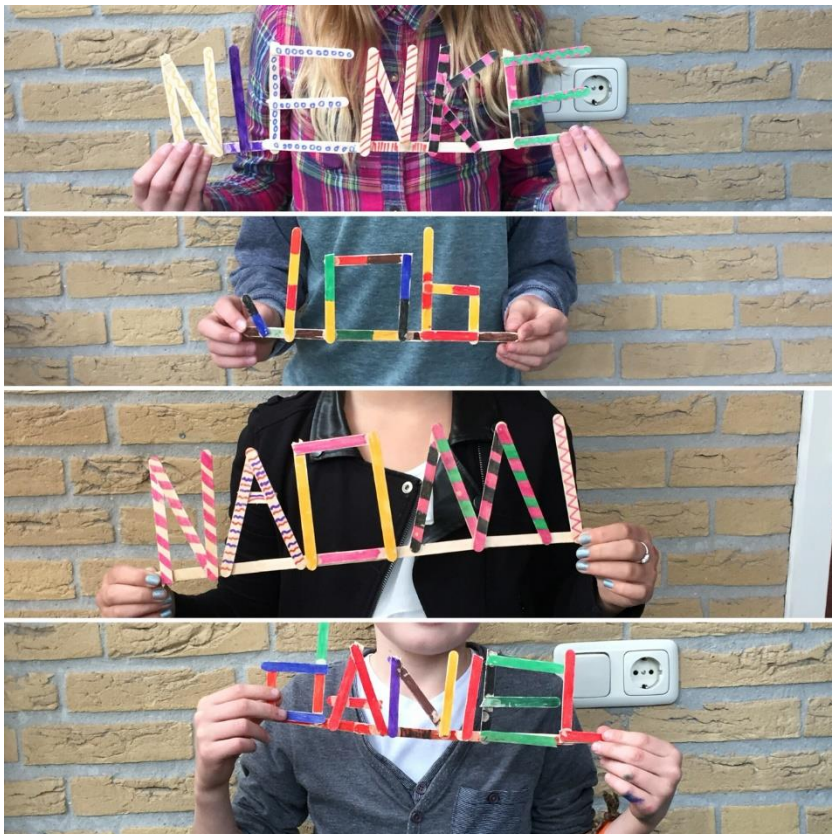
25

Thema: Ik heb mijn naam niet gekozen.

Vragen: Je kreeg je naam jij en anderen gebruiken hem de hele tijd, dus hij is wel belangrijk. Vind je dat ook?
Van wie kreeg je jouw naam?
Waarom die naam?
Wat vind jij zelf van jouw naam?
Als je zelf een naam zou kiezen, welke zou dat dan zijn?
Zijn er namen die je niet graag zou hebben?
Waarom bedenken mensen troetelnamen?
Spreken anderen je naam weleens 'anders' uit? Hoe vind je dat?

Opdracht: Geef je mening over je naam, noteer je troetelnaam.
Speel met jouw naam door hem eens anders uit te spreken.
Dat mag, het is je eigen naam.

Extra: Maak jouw naam met lollystokjes.
Gedicht: Een gekke naam. (Wat vind jij een gekke naam? Waarom?)

Een gekke naam
Marianne Busser

Ergens in een lief klein huisje
zit een meisje voor het raam
ze heet Tuttebollekakkie
dat is best een rare naam
ze had heel graag Els geheten
Joke, Marjolein of Pop
maar toen Tutje werd geboren
waren alle namen op

Als de mensen om haar lachen
slikt ze flink haar tranen in
en dan denkt ze – wacht maar – later
láter word ik koningin
want wanneer je koningin bent
geeft je naam tenslotte niks
dan is Tuttebollekakkie
net zo mooi als Beatrix!

Titel: *Het grote versjesboek*
Auteur: Marianne Busser & Ron Schröder
Uitgeverij: Van Holkema & Warendorf
ISBN: [9789000301812](https://www.isbn-international.org/product/9789000301812)
Voor beginnende lezers.

26

Thema: De bedoeling is met de kinderen te praten over hun leeftijd.

Vragen: Zijn er dingen die specifiek zijn voor jouw leeftijd?
Heb je grenzen overschreden?
Zijn er dingen die je op deze leeftijd meer kan/mag dan tevoren?
Welke belangrijke leeftijden ken je nog? (vb. volwassen vanaf 18 jaar)

Opdracht: Kleur of versier het cijfer dat jouw leeftijd weergeeft.

27

Thema: Ge zijt wie ge zijt.
Liedje dat heel goed weergeeft dat je anders mag zijn dan anderen.
Een gesprek over uiterlijk en het belang daarvan dringt zich op.

Vragen: Kijk je weleens hoe een ander eruit ziet? Vergelijk je met jezelf?
Zit je er mee als je er 'anders' uitziet? Of ben je daar juist blij om?
Zeggen anderen er wat van?
Is dat soms kwetsend? Weten ze dat altijd?
Wordt dat soms pesten?
Hoe reageer jij?
In het liedje wordt gezegd: "Je kunt toch niet kiezen, het maakt dus niet uit."
Klopt dat voor jou?
"Jezelf raak je nooit meer kwijt." Wat betekent dat? Klopt dat?
Kan je jezelf veranderen? Wil je dat? Waarom wel/niet?

Opdracht: Zing het liedje mee en bedenk er bewegingen bij.
liedje: <https://www.youtube.com/watch?v=a05xA9YkEzA&feature=youtu.be>
karaokeversie: <https://www.youtube.com/watch?v=8YKSW2AujS0&feature=youtu.be>

Extra: Een lessenkast van Ketnet Generatie K met Kristel geeft ideeën om verder te werken rond dit thema.
https://www.ketnet.be/sites/default/files/content/programma/generatieK/lessenkast/6_9j_Generatie_K_Afl_1_Selfie_Ge_zijt_wie_ge_zijt.pdf

Auteur: 'Ge zijt wie ge zijt', uit het Heerlijk Hoorspel 'De Mestkever' van Het Geluidshuis.
Tekst, muziek en illustraties van Philip Maes, Paul Wauters, Koen Brandt en Mark Borgions
www.geluidshuis.be

28-29

Thema: Hier ben ik.
We gaan hier dieper in op de persoonlijke voorkeuren van de kinderen, deze zijn immers uniek voor ieder van ons en bepalend voor wie we zijn.

Vragen: Wat voel je graag/niet graag?
Wat hoor je graag/niet graag?
Wat zie je graag/niet graag?
Wat proef je graag/niet graag?
Wat ruik je graag/niet graag?
Waar denk je aan?

Opdracht: 1. Invullen.
2. Neem een touwtje en meet hoe lang je bent. Je kan jouw touwtje vergelijken met de touwtjes van de anderen. Plak daarna met een stukje plakband op de bladzijde vast. Later kan je het (voorzichtig) losmaken en kijken of -en hoeveel- je langer geworden bent.

Extra: Bereken hoe groot je zal worden als volwassene.
Hier bestaan heel wat formules voor. Deze is er één van.
Je moet wel de lengte van je papa en mama kennen.

formule van Havlicek:

voor jongens:

$(\text{lengte vader} + \text{lengte moeder}) \times 1,08$, gedeeld door 2

voor meisjes:

$(\text{lengte vader} \times 0,923) + \text{lengte moeder}$, gedeeld door 2

Dit is leuk, maar zeker niet betrouwbaar.

Groeien hangt van zo veel factoren af.

30-31

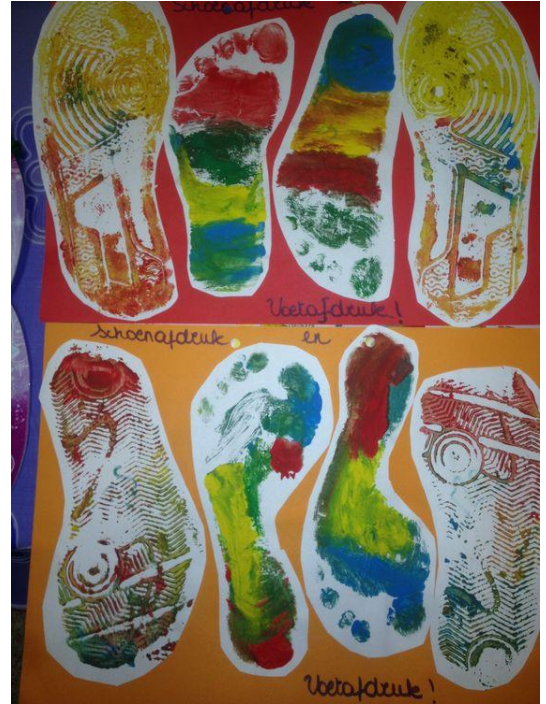
Thema: Mijn hand, mijn voet.
Handen zijn het symbool van wat we kunnen, van wat we aanpakken.
Daarover praten toont aan dat we steeds meer kunnen, dat we kunnen bijleren.
Daar mogen we best trots op zijn!
Voeten zijn het symbool van verder gaan, ontdekken, rechtop lopen en verder kijken.

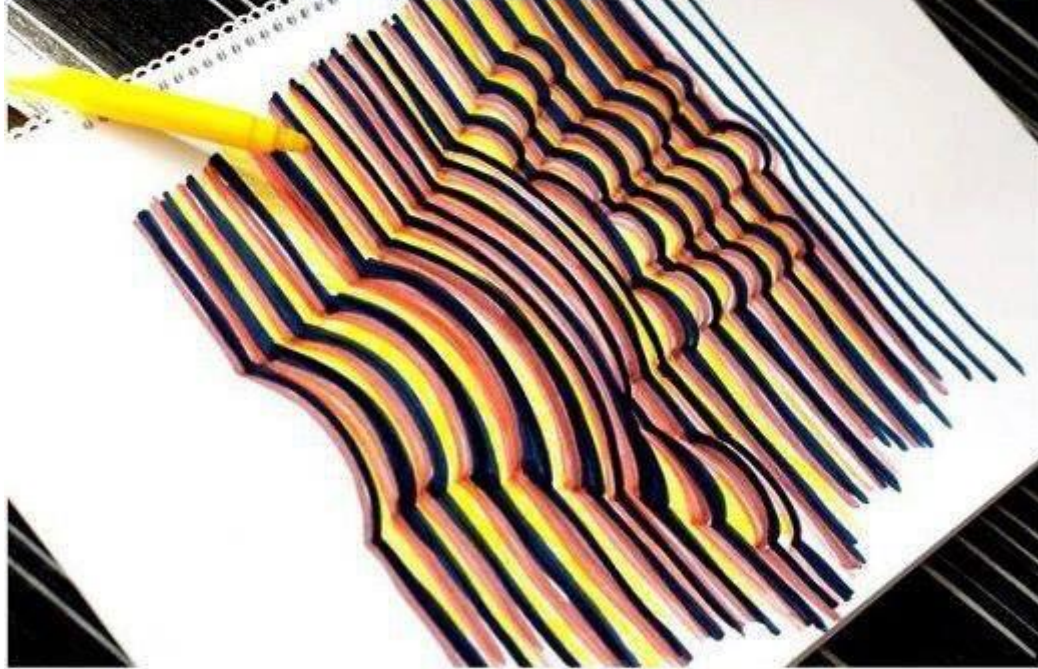
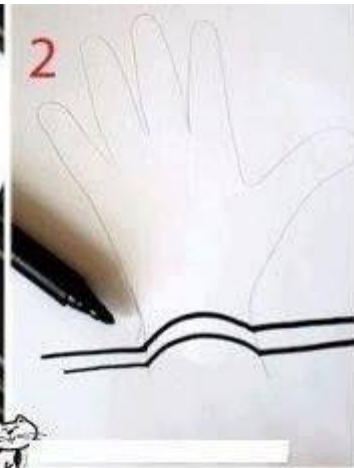
Vragen: Wat kunnen je handen allemaal?
Zou je zonder kunnen?
Zou je soms een hand meer willen hebben? Apen hebben vier 'handen', wat kunnen die daarmee doen?
Waar brengen je voeten je naartoe?
Bringen ze je overal naartoe? Zijn er ook plaatsen waar je (nog) niet naartoe kunt?
En later?
Waar zou je willen dat je voeten je brengen? Wat moet je daarvoor doen?
Hoe doen mensen dat die geen voeten hebben?
Heb je anderen nodig om ergens te komen? Heb je soms dingen nodig? Moet je er iets voor kunnen?
Hoe zou het zijn om steeds op dezelfde plaats te blijven staan?
Wat gebeurt er als je achteruit stapt?

Opdracht:

1. Leg de link naar het verhaal. Knubbe was wat ongerust: groei ik wel? En wat als ik vergeet te groeien? Kan dat?
Door jezelf te meten, kan je nagaan of je groeit.
Teken allemaal jullie hand op een blad, teken de omtrek en knip het uit. Als je alle handjes op elkaar legt, kan je zien wie de grootste hand heeft en wie de kleinste.
Op de hand teken of schrijf je de dingen die je al kan.
2. Voeten dragen de persoon. (Letterlijk, maar ook figuurlijk: de voeten ondersteunen, zorgen voor een rechte en fiere houding.)
Zet je voet op een blad en teken hem af. Je kan jouw voet dan vergelijken met de voeten van de anderen.
Dan schrijf of teken je erop waar je zou willen dat jouw voet je naartoe brengt.
3. Kleur het aantal kilootjes dat jouw voeten dragen.
Pas op! Bekijk dit als iets positiefs, je bent al flink gegroeid en dus ook in gewicht toegenomen. Hier gaan we niet vergelijken met de klasgenootjes, omdat dat weleens gevoelig kan liggen!
Vergelijk jouw geboortegewicht en het gewicht van een volwassene.
Je bent 'onderweg'.

Extra: Versier een heel bijzondere voetafdruk.
Ontwerp de mooiste schoenen.
De leukste sokken schilder je op je voeten?
Probeer ook eens of je handen kan tekenen in 3D.

Extra:

Neem een groot blad.

Zet jouw handen en voeten op het blad.

Jij, of een ander kind, tekent die af.

Dan teken je jezelf, zodat het lijkt of je aan het raam plakt als een vlieg of gewichtloos door de ruimte zweeft.

32-33

Thema: Wat als?
Groot zijn, klein zijn, dat heeft bepaalde consequenties.
Als je klein bent, kan en mag je bepaalde dingen en omgekeerd.
Om dit duidelijk te maken, keren we het hier om.

Vragen: Zal de reus in de paddenstoel passen?
Wat zullen de andere reuzen van deze verandering vinden? Wat zeggen de andere kabouters ervan?
Zullen hun vrienden nog graag met hen spelen?
Wat als Knubbe groot was en de giraf klein? Hoe zou het verhaal dan verlopen zijn?
Wat gebeurt er in het verhaal als Knubbe plots groot wil zijn, net als zijn ouders?

Wat zou er bij jou thuis gebeuren als jij groot was en je ouders klein?
Zou er veel veranderen in jouw leven? Zou er veel veranderen in het leven van je ouders? Zouden jullie dezelfde dingen kunnen blijven doen? Komt er een nieuwe taakverdeling?
Vraag eens aan je ouders hoe zij zo'n wissel zouden vinden? Wat vinden zij leuker aan klein zijn?

Opdracht: Probeer je in te leven in de herverdeling van de rollen.
Spreek jouw fantasie en creativiteit aan.
Bedenk een verhaal voor de piepkleine reus en de enorme kabouter.

Extra: Maak een collage met jouw hoofd op het lijf van één van jouw ouders en het hoofd van één van jouw ouders op jouw lijf. (Knippen en plakken of met Photoshop.)
Doe eens de kleren aan van je papa/mama en wissel je taken om.

<https://youtu.be/DkLtEngjYzE>
K3 - Alles kan in Wonderland.

Refrein:
wie groot is, wil klein zijn
wie klein is, wil groot zijn
wie breed is, wil fijn zijn
wie vlieg is, wil piloot zijn
een reus wordt een kabouter
een muisje wordt een olifant
alles kan in Wonderland
alles kan in Wonderland

<https://youtu.be/DtW4N724uow>
Kinderen voor Kinderen - Klein is fijn

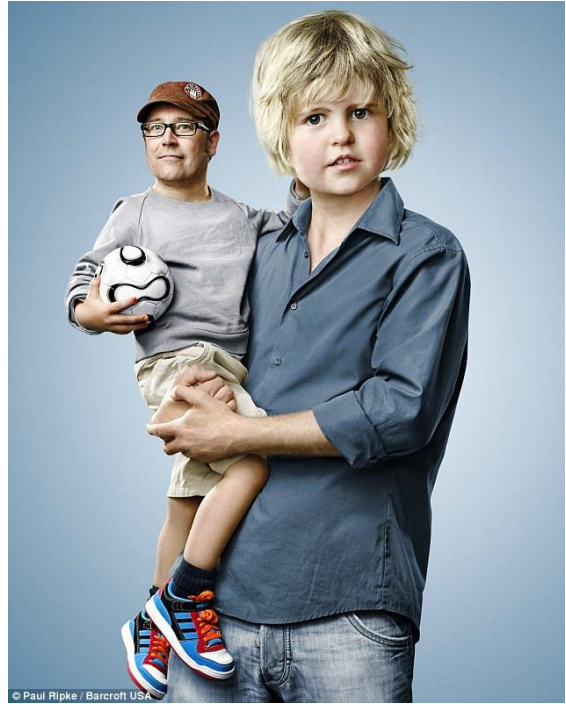
Refrein:
Klein is fijn,
ik wil niet ouder worden!
Klein is fijn,
ik wil niet groter zijn!
'k Heb geen zin om nog te groeien.
Wat er komt kan me niet boeien.
'k Blijf liever op bekend terrein.
Ik blijf veel liever klein.

voor de kleinsten:

liedje: <https://www.youtube.com/watch?v=vFUqe5cuZRU>

filmpje: (15min.) <https://www.youtube.com/watch?v=TuUABF3AyzM>

Sesamstraat - Groter worden
Huisje Boompje Beestje

34

Thema: Als ik blij ben, voel ik me groot.

Vragen: Knubbe is in het begin van het verhaal onzeker, later zelfs boos en in de war. Op het einde is hij heel blij. Kan je vertellen hoe dat komt?
Waar ben jij blij jom?
Welke zaken, gebeurtenissen, mensen maken jou blij?
Zijn er ook blijde dingen zoals een kleur, een geluid, een smaak?

Opdracht: Maak in de luchtballon een tekening over iets wat jou blij maakt of versier hem zodat je er blij van wordt. Je mag ook vogels in de lucht tekenen, of grappige wolkjes, of bloemen op de grond, enz.

Extra:

Lachen

Soms moet ik
zo erg lachen
dat ik denk:
ik kom niet meer bij!

Straks barst ik nog
en lig ik
als een puzzel
op de grond
maar welk stukje
is dan nog
het meeste mij?

Theo Olthuis

35

Thema: Soms heb ik verdriet en voel ik me klein.

Vragen: Knubbe was verdrietig in het verhaal. Hoe kon je dat merken?
Waarvoor was hij verdrietig? Was er maar één reden, of waren er meer?
Heb jij dat soms ook?
Wat doe je als je verdriet hebt?
Kruip je bij iemand op schoot?
Probeer je er niet aan te denken?
Ga je wat alleen spelen?
Kruip je onder je dekens?
Is verdriet altijd op te lossen? Hoe gaat het over?
Is af en toe verdrietig zijn normaal? Heeft iedereen weleens verdriet?
Laat je het merken als je verdriet hebt? Waarom wel/niet?
Zit verdriet in je hoofd? Of in je hart?
Kan je zien aan iemand of hij/zij verdriet heeft?
Ben je soms opgelucht nadat je gehuild hebt?
Zijn er ook verdrietige kleuren of verdrietige voorwerpen?

Opdracht: Teken iets wat je verdrietig maakt.
Gebruik jouw verdrietige kleuren.

Extra:

***Je bent niet altijd blij,
verdriet hoort erbij.***

36

- Thema:** Snotterdag.
Verdriet kent gradaties, niet alles is even erg.
Hier proberen kinderen dat onderscheid te maken.
- Vragen:** Iedereen is af en toe verdrietig, maar niet altijd even erg.
Wat maakt jou heel verdrietig?
Wat maakt je een beetje verdrietig?
Wat trek je je niet erg aan?
Denk je dat iedereen hetzelfde voelt?
Hoe komt het dat de meeste mensen anders reageren in dezelfde situaties? Heeft dat te maken met hoe dapper ze zijn? Of hangt het van hun leeftijd af? Of van nog iets anders?
- Opdracht:** Kleur de zakdoekjes waar zinnestjes in staan die jou verdrietig kunnen maken.
Hoe hard je kleurt, geeft aan hoe erg je het vindt.
Er is ruimte om een eigen verdriet op te schrijven.
Vergelijk met de andere kinderen. Vindt iedereen hetzelfde erg of niet erg?
- Extra:** Maak een monster van de zakdoekendoos. Pas op dat dit je niet bijt!
Plak geschenkpapier op de doos en tanden van wit papier rond de opening.
Gebruik vakjes van een eierdoos of pingpongballen als ogen.
- Gedicht over huilerig zijn van Nannie Kuiper.
Kan gelezen worden als dialoog.
- 'Herken je emoties', kleurplaat.

Gedicht over 'huilerig' zijn.

Huilerig

Nannie Kuiper

“Waarom heb je zo’n verdriet?”
“Ik weet het niet, ik weet het niet!”

“Ben je van je fiets gevallen?
Is je hamster doodgegaan?
Heb je soms met iemand ruzie,
Hebben ze je wat gedaan;
heb je daarom soms verdriet?”
“Nee hoor, daarom huil ik niet!”

“Waarom heb je dan verdriet?”
“Ik weet het niet, ik weet het niet!”

“Heb je weer een vaas gebroken?
Is je nieuwe jas gescheurd?
Heb je soms een beetje buikpijn,
is er iets op school gebeurd;
heb je daarom zo’n verdriet?”
“Nee hoor, daarom huil ik niet!”

“Waarom heb je dan verdriet?”
“Ik weet het niet, ik weet het niet!
Hou op met dat gevraag –
ik ben wat huilerig vandaag!”

Bron:

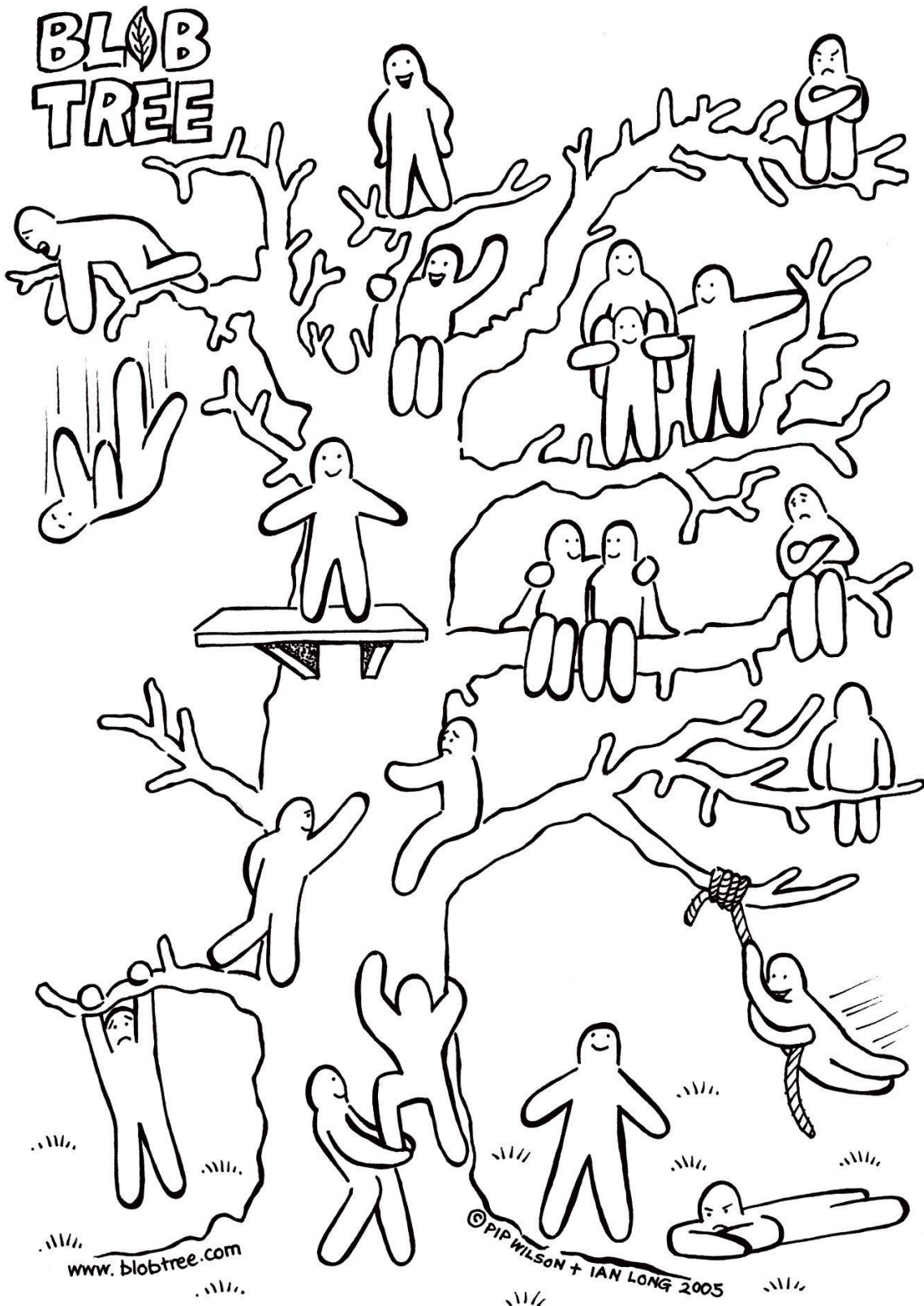
Titel: *Achterwerk in de boekenkast*. (bundel)

Auteur: Nannie Kuiper. Samenstellers: Drift, Zuidinga.

ISBN: 978902135020

Uitgeverij: Sijthoff, Amsterdam.

Kleur het mannetje dat bij jouw gevoel past. Telkens als je een ander gevoel hebt, mag je er één kleuren.
Wist je dat je zo veel verschillende gevoelens kon hebben? www.blobtree.com

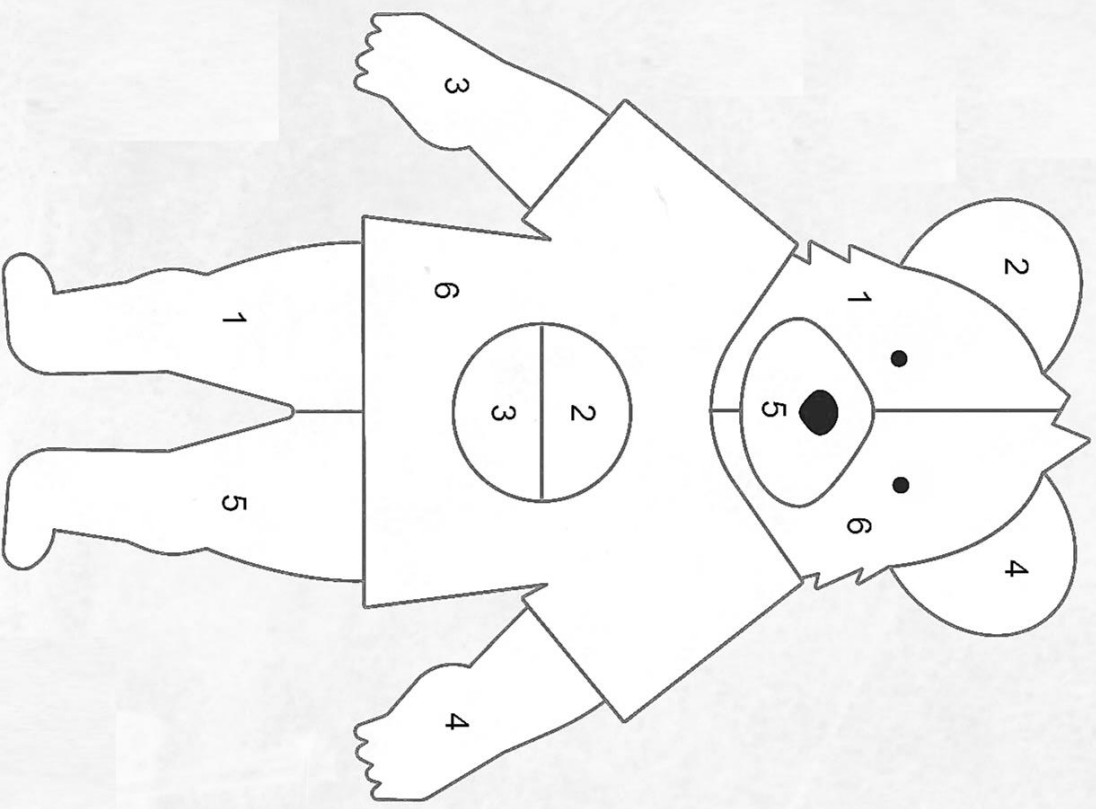
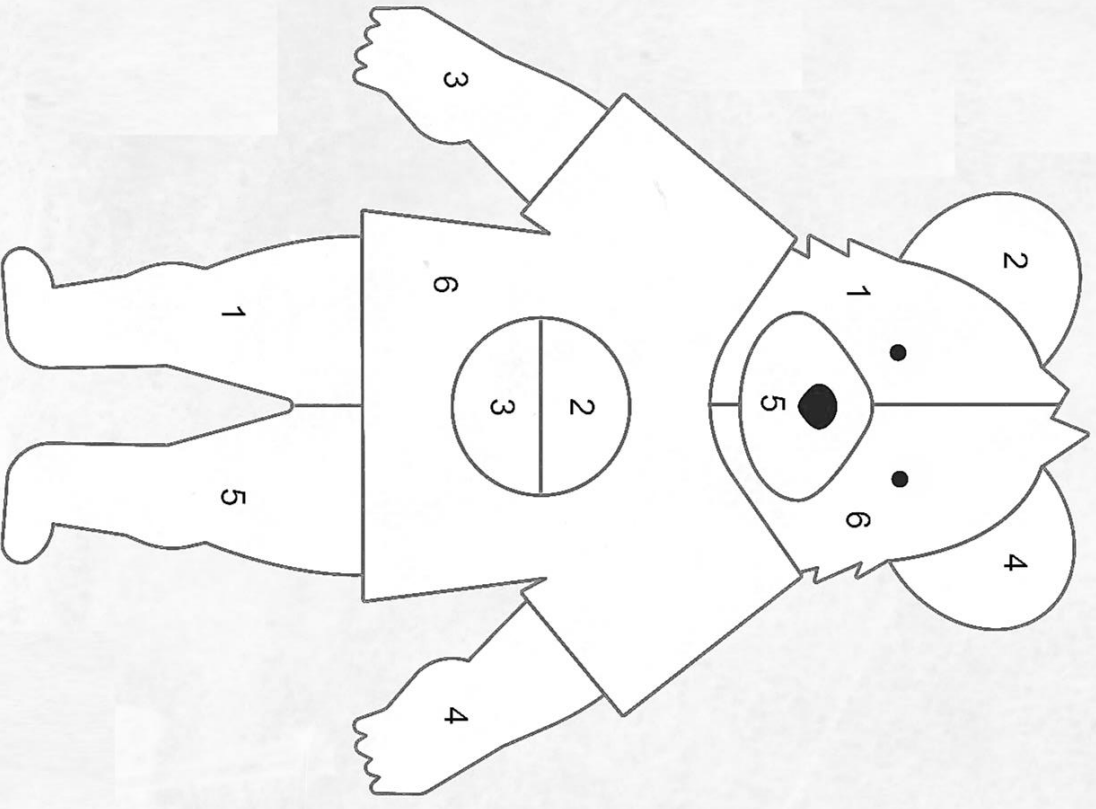
37

Thema: Spelletje!

Opdracht: In principe speel je dit spelletje met 2, maar het kan met meer. Elke speler heeft zijn eigen prent van het spel voor zich liggen en een paar kleurpotloden. Om beurten gooi je met de dobbelsteen. Gooi je 3 ogen, dan kleur je één vakje met het cijfer 3. Dan is de ander aan de beurt. Op een moment heb je geen vakje meer over dat overeenkomt met het aantal ogen van je worp, dan ben je die beurt kwijt. Je mag nooit 2 keer gooien. Wie zijn/haar beertje het eerst volgekleurd heeft, wint.

Extra: Print een paar extra beertjes af zodat er nog een rondje gespeeld kan worden.

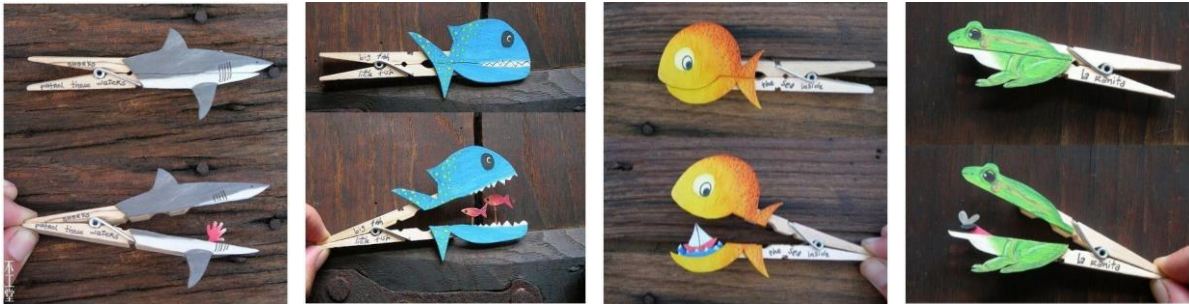
Thema: Eerst klein en lief... dan groot en griezelig!
Knutselideetje.

Vragen: Kleine diertjes zien er bijna altijd schattig uit. Je kan bijvoorbeeld prima spelen met leeuwenwelpjes. Maar, als ze groot zijn, zijn leeuwen levensgevaarlijk. Is dat ook zo met andere dieren? En met mensen? Is iedereen af en toe lief en af en toe boos of stout?

Opdracht: Maak een lief /griezeldier.

Extra:

1. Je kan ook een wasknijperdiertje maken. Multje open en je ziet wat het mooie diertje durft te doen.
2. Ga aan de slag met je eigen foto en wat tijdschriften.

Thema: Knubbe is bang.
Iedereen is weleens bang. Dat is goed, zo lopen we niet in zeven sloten tegelijk.
Knubbe durft heel goed zeggen dat hij bang is. Dat is dapper, want sommige kinderen durven dat niet. Die zeggen dan dat ze nooit bang zijn.
Belangrijk is ook te praten over angsten van volwassenen, want angst is niet voorbehouden aan kinderen.

Vragen: Knubbe vraagt zich af of hij wel groot zal worden.
Wat als hij vergeet te groeien. Kan dat?
Iedereen is weleens bang, zegt men. Is dat waar?
Is iedereen op dezelfde manier bang? Voor dezelfde dingen?
Zijn grote mensen ook bang, net als kinderen?
Kun je bang zijn voor dingen die onzichtbaar zijn?
Kan je dingen noemen waarvoor weinig/veel/bijna alle mensen bang zijn?
(water, valschermspringen, ziek worden, oorlog, donker, ruzie...)
Moet je je schamen als je bang bent en een ander niet?
Is bang zijn soms nodig?
Zijn er kinderen die bang zijn om toe te geven dat ze af en toe bang zijn?

Opdracht: Trek een rode lijn rond de dingen waar je bang voor bent.

Extra: Speel een vertrouwensspelletje.
vb.: 1 kind krijgt een blinddoek aan, zijn begeleider mag hem/haar niet aanraken. Ze moeten samen een parcours afleggen (vb. op de speelplaats). De ziende mag instructies geven die de blinde moet opvolgen.

40-41

Thema:

Mijn gebruiksaanwijzing.

Elke mens heeft zijn emoties, soms vervelend, soms verwarrend.

Toch is elk mens mooi.

Het gedichtje toont dat aan.

Om met de emoties van anderen te leren omgaan, is het belangrijk die van jezelf te leren kennen. Hier gaan we kinderen zelf laten zoeken naar oplossingen aan de hand van de emoties die ze het best kennen, die van henzelf.

Vragen:

Vind jij ook dat de mensen waar je van houdt mooi zijn?

Wat betekent dat, mooi zijn?

Zijn mooie mensen alleen van buiten of ook vanbinnen mooi?

Is het belangrijk te weten wat je voelt?

Kan jij goed vertellen wat je voelt en denkt?

Weten anderen altijd wat jij voelt? Hoe kunnen ze dat te weten komen?

Opdracht:

Vertel aan de hand van de prenten over je emoties en ontdek hoe je bent.

Extra:

Wat wil je weten over mij?

1. Speel journalist en ondervraag je klasgenoten. Stel originele vragen.
Niet: "Heb je een hond?"
Wel: "Vertel over een persoon die je erg bewondert."
2. Leg iemand van de klas onder een laken. Je moet door het laken heen proberen te raden wie er ligt. Voelen mag.

42-43

Thema: Als ik groot ben.
Natuurlijk ziet een kind zijn/haar toekomst niet erg realistisch.
Wie denkt als kind aan een hypotheek en hoge bloeddruk?
Kinderen zien helemaal geen beperkingen. Knubbe ziet dat ook zo in het verhaal.
Lekker dromen en heerlijk naïef naar de toekomst kijken is hier de boodschap.

Vragen: Hoe stel je je dat voor, groot zijn?
Wie zal je zijn? 'Wie' slaat op: wat voor een persoon. Zal je lief zijn, stoer, probeer je de natuur te redden, ga je op avontuur, ben je zorgzaam... ?
Wat zal je zijn? 'Wat' gaat over: concrete verwezenlijkingen. Word je sportman, bakker, astronaut, danser of brandweerman...?

Opdracht: Schrijf een brief aan jezelf.
Maak hem pas weer open als je volwassen bent.
Wat vertel je over je dromen en verwachtingen?

Extra: Je kan ook mailen naar de toekomst.
Hier loop je de kans dat de kinderen nog geen mailadres hebben, maar naar je klas een email sturen kan wel. Zorg dat de email aankomt op het einde van het schooljaar, of dat hij aankomt op het einde van het zesde leerjaar. Een leuke verrassing, want tegen dan was iedereen het natuurlijk al vergeten.

www.futureme.org (gratis en eenvoudig)

44-45

Thema: Mijn fotogalerij.
Je kan zien dat je verandert als je groeit.
Het is fijn je dingen van vroeger te herinneren en erover te vertellen.

Vragen: Hoe vind je het om jezelf te zien toen je klein was?
Kan je zien hoe je verandert?
Verandert alleen de buitenkant of word je ook vanbinnen anders?
Kan je aan je uiterlijk zien hoe je je voelt? Wat je denkt? Wat je wil?
Is het fijn terug te blikken op dingen uit het verleden? Waarom wel/niet?
Zie je hier mijlpalen uit je leven? Belangrijke momenten?

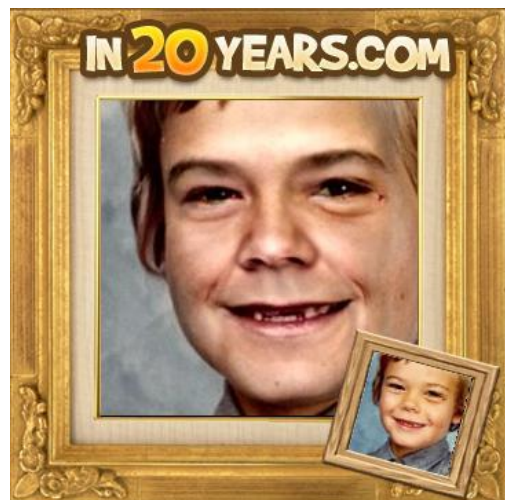
Opdracht: Breng foto's, een geboortekaartje, herinneringen van vroeger mee naar de klas en vertel erover.
Samen met jouw ouders kies je fotootjes uit voor jouw lentefeestboekje.
Als je foto's van mama, papa, oma, opa, tantes en ooms bekijkt, dan kan je zien waar de gelijkenissen zitten. Op die manier kan je al even in jouw eigen toekomst kijken.
Zal ik op mama, papa lijken?
Zijn het alleen uiterlijke kenmerken die overeenkomen?
Lijk je ook innerlijk op jouw familie?

Extra: Als je dit leuk vindt, kan je een eigen minifotoalbum/dagboek aanleggen.
Je kan er ook zaken aan toevoegen zoals een haarlok, een vingerafdruk, het ticket van je eerste vliegtuigreis, een zin overschrijven uit jouw lievelingsboek, een tekening van een vriendje ...

Wil je zien hoe je er over 20 jaar zal uitzien?

www.in20years.com

Upload je foto ... en schrik ervan.

46

Thema: Zo ging dat.
We proberen de levensloop te bepalen. Eerst was je er niet en dan groeide je snel. Gedurende die tijd legde je een weg af, je nam hordes en plantte mijlpalen. Zo kan je een leven overzien en reconstrueren.

Vragen: Wat weet je nog van voor je geboren werd?
Weet je dat van jezelf of heeft iemand het verteld?
Vanaf wanneer ben jij zelf dingen beginnen onthouden?
Welke gebeurtenissen zijn je bijgebleven?
Wat zijn mijlpalen in je leven?
Kan het Lentefeest ook een mijlpaal zijn?
Welke mijlpalen zullen nog volgen?

Opdracht: Lees het gedicht en vergelijk met je eigen levensloop.
Zijn dit de dingen die jij zou vertellen over jezelf?
Zoek prenten of foto's van mensen en probeer ze te rangschikken volgens leeftijd.
Is dat moeilijk? Is er veel verschil tussen mensen van dezelfde leeftijd?

Extra: Maak een zin bij voor de cijfers 6, 7...

voorbeeld:

*Hier was ik 6 ... de juf zei, je bent een spetter,
Want ik schreef mijn eerste mooie letter.*

*Hier was ik 7 ... en kijk eens waar ik ben geweest
Op mijn eigen super 'Lentefeest!'*

47

Thema: Spelletje!

- Opdracht:**
1. Goed kijken naar de woordjes. Hoeveel keer staat het woordje 'GROOT' in de rechthoek? (6 keer)
 2. Streep de woorden 'GROOT' en 'KLEIN' weg en er blijven 2 letters over.
= IK (Waarom is dit een belangrijk woordje? Is het woordje belangrijk of ben jij dat?)

Extra: Probeer je dit eens?
Met een sterke lamp kan je een silhouet van jezelf tekenen.
Ook een leuk idee als decor voor je Lentefeest.

48-49

Thema: Het gaat er niet om of je de beste bent, maar of je beter bent dan gisteren.
Spel.

Vragen: Kun je veel als je geboren wordt?
Hoe leer je bij?
Kun je al veel? Evenveel als een volwassene? Wat kun je en wat niet?
Knubbe en zijn papa vertellen mekaar dingen die zij wel kunnen, maar de ander niet.
Zijn er zaken die iedereen kan, zonder het te leren? (ademen, hoesten, lachen, in slaap vallen)
Zijn er zaken die niemand kan? (aan je elleboog likken, niezen met je ogen open, slikken en ademen tegelijk, jezelf kietelen)
Zijn er dingen die jij wel kan die je ouders of juf niet kunnen?

Opdracht: Hier leg je de weg af naar de poort van morgen. Als je een kaartje krijgt waarop iets staat dat je kan, dan mag je het kaartje houden. Je moet minstens 10 kaartjes hebben om doorgelaten te worden.
Heb je er 10 verzameld en kom je bij de poort, dan mag je door.
Kom je bij de poort en heb je nog geen 10 kaartjes, dan moet je helemaal van voren af aan beginnen. Je verdiende kaartjes mag je wel houden.
Als je op een rode voet komt, moet je helemaal terug, maar je gewonnen kaartjes mag je houden.

De kaartjes zijn zo gekozen dat er dingen bij zijn die de meeste kinderen kunnen, een aantal waarover een gesprek nodig is en een aantal die echt voor iedereen onmogelijk zijn.

Best is het spel te spelen met een klein groepje en met een volwassene in de buurt die 'jury' kan spelen. In het eerste leerjaar zal de volwassene de kaartjes moeten lezen.
Bij sommige kaartjes kan de jury vragen aan het kind om te bewijzen dat hij/zij het kan.

Opdracht aan de leerkracht:

Leg een dobbelsteen en pionnen klaar.

Lamineer vooraf de kaartjes en knip ze uit.

Voorzie een omslag voor elk kind zodat hij/zij het spel ook thuis kan spelen.

Je kan vooraf selecteren welke kaartjes je in het spel doet.

Je laat de kaartjes weg die in jouw groepje mogelijk te veel discussie kan veroorzaken.

50

Thema:

Groeien en bloeien.

Alles wat leeft, groeit: een vlinder, een mens, een boom, een vogel ...

Zich verwonderen over de verscheidenheid van het leven en het wonder van het groeien, het evolueren, is de zin van deze opdracht.

Vragen:

Groeit iedereen op dezelfde manier?

Zijn er levende wezens die nog anders groot worden? (vis, kangoeroe, vlieg, bacterie, sla, bloem, garnaal...)

Doen alle levende wezens er even lang over om groot te worden?

Leven ze allemaal even lang?

Zorgen ze allemaal voor hun kleintjes, zoals mensen?

In de natuur is veel verscheidenheid, verschillen mensen onderling ook?

Opdracht:

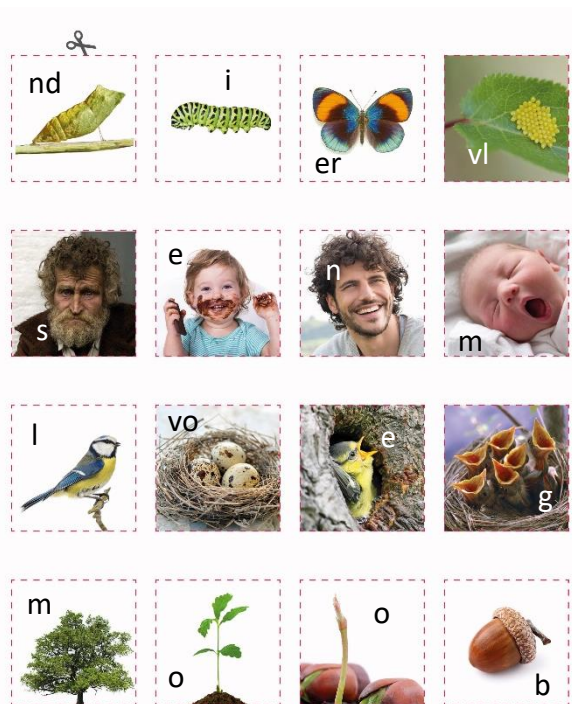
Knip alle plaatjes uit.

(Voor de leerkracht: vb.: 1ste lj. deel je uit per strook, 2de lj. deel je alles door elkaar uit)

Leg de plaatjes op volgorde en kleef ze op bladzijde 51.

Schrijf daarna op wie daar groeit.

(Voor de leerkracht: Is het te moeilijk voor sommige kinderen, dan kan je letters zetten op de plaatjes, zoals hieronder.)

Extra:

filmpje: (4min44) https://youtu.be/c_cGlssLths Jan en de bonenstaak.

Plant samen met de leerkracht bonen en zie hoe ze groeien.

51

Thema: Wat heb je nodig om te groeien?

Vragen: Kan je groeien als je alleen maar eet, drinkt en slaapt?
Om goed groot te worden en gelukkig te zijn, heb je meer nodig. Wat?
vb.: vrienden.
Kan je goed groot worden zonder vrienden? Hoe zou je leven er dan uitzien?
Zijn er kinderen die door omstandigheden geen vrienden hebben?
Vind jij het belangrijk vrienden te hebben? Waarom?
vb.: huisdier.
Kan je goed groot worden zonder huisdier? Heeft iedereen daar dezelfde mening over? Wat als je allergisch bent en je houdt van dieren?
Welke dingen zijn belangrijk genoeg om mee te nemen naar je verdere leven?

Opdracht: Je hebt meer nodig dan eten en drinken om groot te worden.
Trek een lijn van de dingen die belangrijk zijn om mee te nemen naar de rugzak.
Neemt iedereen hetzelfde mee? Gelijkenissen, verschillen?
Er is ook ruimte om zelf dingen op te schrijven en mee te nemen.

52

Thema: Groeien is leren, leren is groeien.
Hier zoeken we het verband tussen groot worden en leren. Het is natuurlijk goed dat kinderen dingen leren, zo worden ze groot, maar ze mogen ook even stilstaan bij degenen die hen allerlei zaken leren, dat zijn een heleboel mensen... Maar ook uit boeken, via de computer... kunnen ze heel wat opsteken.

Vragen: Wat heb je al geleerd tijdens je leven? Is dat veel?
Kan je nog meer leren?
Wat zou je nog kunnen leren? Willen leren? Moeten leren? Mogen leren?
Is leren vanzelfsprekend?
Moet je blij zijn met de dingen die je leert?
Zijn het alleen mensen die je iets leren?
Zijn er dingen die je beter niet leert?
Heb je meteen iets aan de dingen die je leert?
Zijn er ook dingen die je eerder nutteloos vindt, maar die je toch moet leren?
Zijn er dingen waar je helemaal geen moeite moet voor doen, dingen die je vanzelf schijnt te leren?
Hoe komt het dat leren soms moeilijk is en soms gemakkelijk?

Is het belangrijk dat anderen je hun kennis doorgeven?
Leer je liever door zelf iets te ondervinden of leer je het liever van iemand?
Zijn er boeiende mensen waar je graag van leert?
Zijn er mensen die jou al veel leerden en die dat blijven doen?
Mensen waar je naar opkijkt en waar je iets van kan leren, noemt men inspirerend. Je kan je aan hen spiegelen, hun voorbeeld volgen. Noem mensen die je inspirerend vindt.
Zijn de mensen waarvan je iets leert altijd inspirerend?
Geven ze altijd het goede voorbeeld?
Wie moet ervoor zorgen dat je de juiste dingen leert?

Opdracht: Teken of schrijf op de takken van de boom wat je graag wilt leren.
Deze dingen ziet iedereen, ze vallen op.

Tussen de wortels schrijf je waar je de wijsheid vandaan haalt. Dat valt minder op, maar we staan er even bij stil dat deze mensen/dingen heel belangrijk zijn voor ons, net als de wortels belangrijk zijn voor de boom.

53

Thema: Als je groter wordt, word je ook verstandiger.
Je kan al goed denken en ook goede keuzes maken.
Dit doe je je hele leven, het is dus belangrijk alvast wat te oefenen.

Vragen: Waar mag jij over (mee)beslissen?
Waar zou je graag over (mee)beslissen?
Ken je goed het verschil tussen mogen en willen?
Betekent meebeslissen automatisch dat jouw voorstel aangenomen wordt?
Hoe komen jullie thuis of met vriendjes tot een beslissing?
Zijn er ook dingen waarover jij liever niet meebeslist? (vb. of ik bij mama of papa moet wonen, of ik een operatie nodig heb, waar we gaan wonen...)
Zijn er dingen waar jij altijd zelf en alleen mag over beslissen? (vb. wie aan mijn lijf komt, of ik moet gaan plassen of niet, wie ik als beste vriend wil...)

Opdracht: Geef aan over welke dingen je al mag beslissen en de dingen waar je graag zou willen over beslissen. De opdracht is niet rechtlijnig. Vb. soms wil iemand niet zo graag beslissen, maar wordt dat wel verwacht ... discussie is dus nodig.

54-55

Thema: Sta eens in de schoenen van een ander.
Hier gaan we letterlijk in de schoenen van een ander staan, als een rollenspel.
Toch is het de bedoeling dat er met de kinderen gepraat wordt over hoe het is als je je verplaatst in een ander mens.
Empathie oefenen is hier het doel.

Vragen: Zou je graag eens iemand anders zijn? Waarom wel? Waarom niet?
Kan je spelen dat je iemand anders bent? Hoe?
Waarom is het fijn eens iemand anders te zijn?
Als je iemand anders speelt, voel je je dan ook anders?
Ga je een ander beter begrijpen als je eens zijn rol speelt?
Als je gewoonlijk niet veel te zeggen hebt in je vriendengroepje en je mag plots 'de baas' spelen, hoe voelt dat? Weet je dan beter hoe 'de baas' zich voelt?
Als je thuis eens een avondje 'mama' of 'papa' bent, weet je dan beter hoe het is om mama of papa te zijn?

Opdracht: Versier schoenen, verzamel pruiken, brillen, hoeden, kostuums, sjaals...
Verkleed je in 'een ander' en speel een zelfbedacht dialogetje.
Je kan ook iets uit een serie of een reclamespot naspelen, eventueel met een eigen 'twist'.
Of je kan het dialogetje naspelen uit het werkboek.

Knip hele grote voeten uit karton en steek er een lint door zodat je voeten blijven zitten.
Als je op zo'n reuzevoeten loopt, voel je je dan groot of alleen maar grappig of raar?
Niet eenvoudig! Een mens voelt zich het best met de voeten (het leven) die hij gewoon is, die hem passen.

Extra: Om over na te denken.
Een man gaat 's ochtend de deur uit. Hij is in een rothumeur omdat hij net ruzie had met zijn vrouw. Hij trekt echt een lang gezicht.
De buurvrouw kijkt hem vragend aan. Dat vindt hij niet fijn en hij verandert expres de uitdrukking op zijn gezicht. Nu kijkt hij tevreden, terwijl hij vanbinnen nog boos is. De mensen die hij onderweg tegenkomt zien zijn blije gezicht en groeten hem vriendelijk.
Wanneer hij terug thuis komt, is hij het zo gewend geraakt blij te kijken dat zijn gevoel zich aangepast heeft. Zijn boosheid verlaat hem en hij komt opgewekt binnen.
Zijn vrouw, die de hele tijd over de ruzie heeft zitten denken, snapt er niks van. Haar boze bui is echt niet over.
(Dit is een authentiek psychologisch fenomeen. Je kan je gemoedstoestand wijzigen door een tijdlang een emotie te 'faken.' Dat verklaart het succes van 'lachclubs'. Mensen gaan hard (alsof) lachen tot ze er echt vrolijk van worden. Acteurs denken aan heel droevige dingen en kunnen dan echt huilen op het toneel.)

56-57

Thema: Alles wat je aandacht geeft groeit.

Vragen: Wat hebben dieren, planten, mensen nodig om te groeien?
We hebben allemaal water nodig. Klopt dat?
Zoek dingen die leven en die geen water nodig hebben? Bestaan die?
Op onze planeet is veel water. Water is leven, zegt men weleens. Klopt dat?

Is het waar dat alles wat je voldoende aandacht geeft groeit?
Zijn er dingen die nooit groeien, ook niet als je ze aandacht geeft? Hoe komt dat?

Groeien alle levende dingen? In principe wel, maar ...

Je kan hier ook dieper op ingaan:

Groeien volwassenen? (hun huid groeit aan als ze gewond waren, hun haar, en soms hun buik...)

Groeit de zee? De zon? Een berg, een vulkaan?

Water wordt ijs en zet uit, is dat groeien?

Zijn er ook dingen die niet/nooit groeien? Waarom groeien ze niet?
Zoek zaken in de klas die niet groeien. Is iedereen akkoord?

Vragen bij het spelletje:

Vind je 'leven' een mooi woord? Is leven belangrijk?

Is leven waardevol? Zeldzaam? Mooi? Moeilijk?

Besef je altijd dat je leeft?

Duurt leven lang? Zijn er dieren, planten, mensen die lang/kort leven of voor altijd?

Denk je soms aan het einde van je leven? Is dat een prettige gedachte?

Soms zegt men: "Je moet genieten van het leven." Is dat zo?

Opdracht: Teken wat nodig is om te groeien. De plaatjes onderaan op p. 56 kunnen je daarbij helpen, maar mogelijk zijn er nog meer dingen.

Bedenk iets dat niet groeit. (Een steen of een huis of een stuk speelgoed.)

Vul ook in waarom het niet groeit. (= het leeft niet)

Oplossing spelletje = LEVEN. De bedoeling hier is dat kinderen het verband leggen tussen leven en groeien. Leven is veranderen. In de gewenste richting veranderen is groeien.

58-59

Thema: Je kan niet groeien zonder knoeien.
Groeien in je hoofd kan je alleen maar door te experimenteren en te oefenen.
Mislukking is daar onlosmakelijk mee verbonden.
Als je een mislukking niet kan te boven komen, dan zal je ook niet kunnen groeien.
De spelletjes van deze bladzijde zetten aan tot proberen en volhouden.
Het is belangrijk dat de kinderen zichzelf een score geven, zo geven ze eigenlijk aan dat ze zichzelf wel oké vinden.
Ze mogen ook aangeven of ze de opdracht leuk vonden. Dikwijls zal een slechte score ook wat frustratie meebrengen en dus zullen ze die bepaalde opdracht niet zo leuk vinden.
Voor iedereen is aangemoedigd worden van fundamenteel belang.
Iedereen is een KEI! (knutsel tip)

Vragen: Doe je af en toe iets fout?
Hoe komt dat?
Is het erg als je struikelt, je vergist of mislukt? Heeft iedereen dat weleens?
Is het moeilijk opnieuw te proberen?
Wat gebeurt er als je na een mislukking niet meer probeert? Zal het dan ooit lukken?
Zijn er mensen die alles van de eerste keer kunnen?

Opdracht: Dit is een spel dat je best klassikaal speelt of met andere kinderen van dezelfde leeftijd.
Met wat aanpassingen (verschillende niveaus inbouwen) kan het ook met een meer heterogene groep.
Lees het versje vooraf en bespreek het met je leerkracht, dit kan heel wat frustraties tijdens het spel voorkomen.

*Soms gaat het goed,
soms gaat het fout,
soms moet je heel lang oefenen
of helemaal opnieuw beginnen.
Dan spring je van boosheid uit je vel.
Ook al weet je: volhouders, die komen er wel.*

Noteer jouw eigen quotering zelf noteren.

Eén bolletje kleuren = dit had beter gekund. Later nog eens proberen.

Twee bolletjes kleuren = dit deed ik oké. Niet slecht en niet super.

Drie bolletjes kleuren = dit deed ik super. Applaus voor mezelf!

(In principe is de score nooit 0 bolletjes, tenzij de speler van slechte wil is en helemaal niet probeert.)

Kleur en/of teken het gezichtje of zet een kruisje in het hokje dat bij het gevoel past.
Dit gaat over hoe leuk de opdracht was, maar misschien zullen jij en je klasgenootjes geneigd zijn het spel te beoordelen aan de hand van jullie prestatie. Praat erover.
(Is iets wat lukt fijner? Wat voel je als iets je niet lukt?)

Spelopdrachten:

1. Van 100 naar 0 tellen.
Wanneer iedereen tegelijk hardop telt, krijgt elk kind het gevoel dat dit lukt.
Alle kinderen die de hele tijd mee telden, mogen 3 bolletjes kleuren. Wie af en toe vergat mee te doen: 2 bolletjes. Voor wie dit duidelijk moeilijk was: 1 bolletje.
Opmerking: in principe is dit de start van het spel en heeft iedereen 3 bolletjes verdiend, om moed te geven.
2. Iedereen schrijft zijn naam achterstevoren op het bord.
Als de naam er helemaal staat en elke letter in spiegelbeeld staat is de score 3 bolletjes. Zijn er een paar foutjes: 2 bolletjes. Is het echt fout gegaan: 1 bolletje.
3. Iedereen krijgt een wit blad waar een cirkel op staat. Nu moeten ze met een dikke stift 10 stippen zetten in de cirkel. Zonder te kijken! Hoeveel stippen hebben ze juist gemikt?
Vooraf afspreken hoe je de score bepaalt. Vb. 10 stippen binnen de cirkel = 3 bolletjes, 5 of meer stippen = 2 bolletjes, minimum 1 stip = 1 bolletje.
4. Elk kind staat om de beurt op een laag bankje. Achter haar/hem staat de juf/meneer met open armen. Het kind moet zich stijf als een plank, met de ogen dicht, achterover laten vallen.
Durft hij/zij dat?
Iedereen die het durft, krijgt 3 bolletjes. Wie het na een aarzeling durft, krijgt 2 bolletjes. Wie het bijna durft: 1 bolletje.

Andere soortgelijke spelletjes:

- Lig met z'n allen allemaal naast elkaar op de grond, zo vorm je een mensentapijt. De laatste mag nu over de rest heen rollen tot hij aan het einde van het tapijt komt, waar hij opnieuw aansluit. Enzovoort.
 - Alle kinderen staan op een rij en vormen een muur. Eén kind is geblinddoekt en staat zo'n 10 m van de mensenmuur met zijn gezicht naar de muur gericht. De geblinddoekte moet nu zo snel als hij durft op de muur aflopen. De mensenmuur zal hem wel tegenhouden en opvangen.
5. Alle kinderen staan op één been. Hun opgetrokken been mag niets raken, ook niet hun andere been. Wie omvalt moet gaan zitten. Wie iemand anders doet vallen, moet meteen gaan zitten.
Wie bijna meteen in de fout gaat, mag één bolletje kleuren. Wie het langer kan, mag 2 bolletjes kleuren. De twee of drie kinderen die het langst blijven staan, mogen de drie bolletjes kleuren.
 6. Wie kan met zijn teen aan zijn neus?
Wie het kan, kleurt 3 bolletjes. Wie het bijna kan, mag 2 bolletjes kleuren. Wie zijn best doet, maar het toch niet kan, mag één bolletje aanduiden.

7. Tongbreker:

De meid snijdt recht en de knecht snijdt scheef.

Driemaal na elkaar zeggen zonder te struikelen.

Helemaal correct = 3 bolletjes, bijna goed = 2 bolletjes, nog niet helemaal goed = 1 bolletje.

Deze kunnen ook:

- *Liesje leerde Lotje lopen langs de lange Lindenlaan, maar Lotje wou niet leren lopen, dus liet Liesje Lotje staan.*
- *Als een potvis in een pispot pist, heb je een pispot vol met potvispis.*
- *Als jouw teckel mijn teckel tackelt, tackelt mijn teckel jouw teckel terug.*
- *Frans zei tegen Frans in het Frans: "Is Frans in het Frans Frans?" "Nee!" zei Frans tegen Frans in het Frans. "Frans in het Frans is niet Frans, Frans in het Frans is François."*

Voor de leerkracht?

- *Zeven Zaventemse zotten zullen zes zomerse zondagen zwemmen zonder zwembroek. Zwarte Julien zijn zuster zaliger zei: "Zo'n zeveraars! Ze zijn zijle zeker zot zeg! Ze zullen zinken!" (Urbanus)*

8. Elk kind krijgt 7 speelkaarten en mag gedurende 3 minuten proberen een kaartenhuisje te bouwen. Je spreekt vooraf af hoe de score zal zijn.

Helemaal gelukt = 3 bolletjes. Er staat iets recht = 2 bolletjes. Nog niet gelukt, maar wel goed geprobeerd = 1 bolletje.

9. Voorwerp weg.

De leerkracht legt 15 kleine voorwerpen op tafel. De kinderen mogen er gedurende 1 minuut naar kijken. Dan legt de leerkracht er een doek over.

Onder de doek neemt hij/zij stiekem één voorwerp weg en houdt het verborgen.

De doek gaat weg en de kinderen proberen te raden wat weg is. Ze tekenen dat op een kladblaadje. Je herhaalt dit 3 keer en gaat dan pas 'verbeteren' en de score bepalen.

Helemaal juist = 3 bolletjes. Iets juist = 2 bolletjes. Niets juist, maar wel geprobeerd = 1 bolletje.

Het is niet de bedoeling hier een heuse competitie van te maken, al houden kinderen er wel van zich te meten met anderen. De conclusie moet zijn: 'Iedereen heeft hier heel erg zijn best gedaan en niemand is geëindigd zonder bolletjes te mogen kleuren.'

Aan de score met de gezichtjes kan je zien dat iedereen ook nog plezier gehad heeft en dat was natuurlijk ook de bedoeling.

Waren er ook traantjes van teleurstelling of frustratie? Dat kan, je kan immers niet groeien zonder knoeien. En dat is soms moeilijk te verwerken. Gelukkig zijn de anderen er om je aan te moedigen!

Is er een besluit nodig? Dan misschien dit:

Een uitdaging is leuk.

Je leert ervan en je hebt een hoop plezier.

Bovendien kan je trots zijn op wat je al kan.

Extra:

Je bent een kei! Andere manieren om die te versieren:

60

Thema: Ik wil vrij zijn!

Vragen: Wil iedereen vrij zijn?
Wat moet je doen om vrij te zijn?
Waarom zou je vrij willen zijn?
Zijn er verschillende vormen van vrij zijn?
Zou het in bepaalde gevallen beter zijn als je niet vrij bent?
Is iedereen op een bepaalde manier vrij? Zijn er gradaties in vrij zijn?
Is 'groot zijn' voldoende om vrij te zijn? (Wat denkt Knubbe?)
Zijn er ook consequenties aan 'groot zijn'?
Als iedereen in de klas zomaar alles mag doen, hoe is de sfeer dan?
Wordt er dan ook nog geleerd? Komt er ruzie van? Is helemaal vrij zijn mogelijk?

Opdracht: Aan de hand van het spelletje vind je de zin: "Ik wil vrij zijn."

61

Thema: Babbelen over moeten en willen ...

Vragen: De vragen staan allemaal op het werkblad.

Opdracht: Praten, naar elkaar luisteren en het werkblad invullen.
Dit kan individueel, thuis met mama/papa of in de klas.

**Wie zegt tegen volwassenen wat ze moeten doen?
Doen grote mensen alles wat ze moeten doen? Altijd?
Welke straffen zijn er voor volwassenen?**

62-63

Thema: Ik kan kiezen.

Vragen: Kan je al goed kiezen?
Kijk je liever eerst naar wat de anderen kiezen of ga je meteen voor wat jij wil?
Is het oké eerst even te kijken naar wat anderen kiezen?
Moet je eerst nadenken voor je kiest? Waarom?
Moet je dat leren, kiezen? Of gaat het vanzelf?
Maak je soms een verkeerde keuze? Hoe komt dat?
Kan je een keuze altijd ongedaan maken?
Wat doe je als je spijt hebt van je keuze?
Belangrijk is dat de leerkracht en de kinderen hun mening staven met voorbeelden.

Vb. Ik was op een feestje en mocht een snoepje kiezen. Ik haastte me en nam snel het grootste. Toen merkte ik pas dat ik dat eigenlijk niet zo lekker vond, maar ik mocht geen ander snoepje nemen.

Opdracht: Volg de opdrachten op de werkblaadjes en maak je eigen keuzes.
Achteraf kan met de klas nagepraat worden.
Kiest iedereen hetzelfde? Waarom wel/niet?

64

Thema: Wil je altijd wat je moet, moet je al eens wat je niet wil, wil je soms wat je niet moet en moet je af en toe niet wat je niet wil?
Het lijkt alsof je veel mag kiezen, maar toch zijn er ook veel dingen die gewoon moeten. Hier moeten kinderen nadenken over het waarom van de keuzes die ze maken. Doen ze iets uit vrije wil of zit er toch ook wat druk achter. En hoe erg is dat?

Vragen: Is er veel dat moet? Vind je dat erg?
Is er veel dat mag? Genoeg?
Heb je weleens discussies of conflicten over moeten en willen?
Moet iedereen af en toe iets doen wat hij/zij niet wil? Hoe komt dat?

Opdracht: Vul de opdracht in. Groen is 'ik wil'. Rood betekent 'ik moet'.
Soms kan willen en moeten er samen staan.
Bovendien is willen niet altijd alleen maar positief.
(vb. "Ik zal mijn huiswerk maar maken, anders is de juf boos." Je wil het doen omdat je het alternatief niet leuk vindt en dat weegt door.)
Moeten is ook niet altijd negatief.
(vb. "Ik moet mijn medicijn nemen voor mijn gezondheid, maar ik vind dat ook best lekker." Moeten voelt hier niet als iets vervelends.)

Extra: Wat als hier het omgekeerde gevraagd werd?
Slechtste boek, lelijkste kleur, vies eten, stom klusje, het lelijkste woord...

Kleur 1, 2 of geen smiley

Wil je altijd wat je moet,
moet je al eens wat je niet wil,
wil je soms wat je niet moet
of moet je af en toe niet wat
je niet wil, ingewikkeld ...
Kan jij nog volgen?

65

Thema: Kiezen, kleurplaat.

Opdracht: Kies telkens één van de drie tekeningen en geef die een kleurtje.
Dit is een simpele opdracht, die kinderen alleen thuis kunnen uitvoeren of de kinderen die snel klaar zijn, kunnen dit alvast in de klas doen.

Extra: Teken zelf drie dingen en laat je klasgenoten kiezen. Kiezen ze allemaal hetzelfde?

66

Thema:

Durf je groeien?

Groeien kan spannend zijn, dat ondervond Knubbe. Hij was ongerust. Zou het hem wel lukken groot te worden? Hij ging raad vragen aan anderen. Zo toont hij dat hij vastberaden is zijn lot in eigen handen te nemen.

Belangrijk: 'Durven' is iets wat je geleidelijk leert. Als je iets nu niet durft, wil dat niet zeggen dat je het nooit zal durven of dat je een bangerik bent! Door te blijven proberen en met veel aanmoediging kan je een boel angsten LEREN overwinnen. Utlachen werkt altijd contraproductief. Je maakt de ander er verdrietig mee. Bovendien zal hij/zij nog minder zin hebben om het te proberen.

Vragen:

Ben jij ook vastberaden en dapper?

Ben je erg stoer of kan je hulp gebruiken?

Heeft iedereen uitdagingen nodig?

Heeft iedereen af en toe hulp nodig? Aanmoediging?

Zijn er dingen die je nog niet durft waarvan je weet dat je ze op een dag wel zal durven?

Durf je nu meer dan vroeger?

Moet iedereen even dapper zijn? Is het soms beter iets niet te durven?

Moet je proberen je angsten te overwinnen?

Is eerlijk zijn over wat je durft of niet ook dapper?

Opdracht:

Bij deze opdracht moeten we uitgaan van de eerlijkheid van de kinderen. De leerkracht of verantwoordelijke volwassene moet een dusdanige sfeer creëren waardoor de kinderen voldoende vertrouwen hebben om oprecht te zijn. Ze moeten zich veilig voelen en weten dat ze niet zullen uitgelachen worden.

Extra:

Je kan een paar opdrachten verzinnen waarbij de kinderen hun durf moeten bewijzen.

- Ga naar de directeur en vraag een handtekening.
- Proef van een 'papje' dat de leerkracht meebracht. Je weet niet wat er in zit.
- Zing een zelfbedacht liedje voor de klas.
- Geef een kind van de klas een dikke knuffel. (De leerkracht mag kiezen wie!)

67

Thema:

Waar ben jij kampioen in?

Je kan heel goed zijn in rekenen of voetbal, maar ook in heel andere dingen.

Daar besteedt deze bladzijde nu eens aandacht aan. Je bent niet alleen maar kampioen in positieve dingen, maar soms ook in minder leuke.

Vragen:

Waar ben jij goed in? Wie zegt dat?

Zijn er dingen waar je 'goed' in bent, die niet zo gewenst zijn?

Zeggen je ouders/leraren soms dingen zoals: "Jij kan het zo goed uitleggen, word later maar advocaat!" of "Zoals jij rommel kunt maken ... later zal je personeel nodig hebben om je huis netjes te houden."

Goed zijn in 'lachen', is dat altijd goed?

Goed zijn in 'mopperen', houden anderen daarvan? En hoe is dat voor jezelf?

Goed zijn in 'de baas spelen' komt dat van pas? En heb je daar wat aan in je latere leven?

Opdracht:

Vul de dingen in waar jij 'goed' in bent.

Dit is een leuke opdracht om thuis te doen. Jouw ouders praten hier dan over met jou. Dit kunnen warme gesprekken worden.

Vb.: "Jouw papa maakte vroeger ook graag grapjes in de klas. Hij kan nu nog vertellen over al de keren dat hij daar straf voor kreeg ... maar door zijn grapjes werd ik wel verliefd op hem." of "Ja, ik was ook een treuzelaar. Ik was zo langzaam omdat ik altijd zat te dromen. Heb jij dat ook?"

Als toemaatje mag je aangeven wat je zou willen 'winnen' voor het feit dat je 'kampioen' bent.

Extra:

Knutsel een medaille.

Op de medaille kan je schrijven waar je goed in bent.

Cakevormpjes en een paar restjes papier voor de medaille, een stukje dubbelzijdige kleefband of een kleurig lintje om ze aan je trui te plakken of om je hals te hangen en je medaille is zo klaar.

Kan ook met krimpfolie.

68

Thema:

Iedereen is anders.

Hier gaan we zo veel mogelijk in op individualiteit. Ook al lijken mensen soms erg op elkaar, toch hebben ze allemaal een eigen persoonlijkheid, eigen kenmerken, eigen dromen en wensen.

Vragen:

Noem dingen waarin alle mensen op elkaar lijken.

Noem dingen waarin jij verschilt van andere kinderen in de klas. (Haarkleur, glimlach, tanden, sproetjes, litteken, schoenmaat...)

Noem dingen die je niet kunt zien, waarin je verschilt van klasgenootjes. (Koppig, zanger, sportief, durft niet in het donker slapen...)

Zouden er 2 mensen helemaal hetzelfde zijn op de wereld? (Tweeling?) Zijn die vanbinnen helemaal hetzelfde?

Opdracht:

Maak van de drie silhouetten totaal verschillende mensen. Ze moeten andere ogen hebben (vorm, kleur), andere kleren dragen (rok, broek, lang kleed...), een andere mond, neus, oren, haar hebben. Geef ze accessoires om de verschillen nog duidelijker te maken (sjaal, pet, bril, veters). Geef ze een verschillende gelaatsuitdrukking (boos, verbaasd, blij...). Kan je ook hun leeftijd verschillend maken en hun geslacht?

Extra:

Zoek heel veel 'hoofden' in tijdschriften en probeer ze te rangschikken.

Op leeftijd, op huidskleur, op geslacht. Het zal telkens wat anders worden.

Teken de hele speelplaats vol met 'manneltjes'. Je zal zien dat ze allemaal verschillen van elkaar, net als de mensen op de aarde.

Zou je zelf graag deel zijn van een tweeling?

Of van een vierling?

69

Thema: Er is er maar één.
Niet alleen uiterlijk zijn we verschillend, ook innerlijk verschillen we van elkaar.

Vragen: Heeft iedereen leuke en minder leuke karaktertrekken? Is dat erg?
Zijn er ook mensen met alleen maar goede eigenschappen?
Zijn er mensen met alleen maar negatieve eigenschappen?
Wat vind jij leuk aan jezelf? (innerlijk en uiterlijk)
Wat vind je leuk aan de anderen om je heen?
Wat vind je niet zo fijn aan jezelf? Kan je daar wat aan doen?
Vind je het fijn als anderen je beoordelen?
Is er meestal een reden waarom mensen zich niet zo fijn gedragen? Weet je dat altijd?
Hoe kan je erachter komen waarom iemand zich op een vervelende manier voordoet?

Opdracht: Dit is een leuke opdracht om individueel met je ouders te doen. Jouw ouders kunnen dan gerichte vragen stellen en met voorbeelden werken. Ze kunnen dan ook over hun eigen kwaliteiten en gebreken vertellen.
Je tekortkomingen erkennen en je kwaliteiten waarderen, helpen je meer inzicht in jezelf te krijgen en een evenwichtiger mens te worden.
Zwart-wit denken helpt je niet, hier is nuancering vereist. Vandaar de indeling in de bolletjes. Je kan $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ of $\frac{3}{4}$ van het bolletje inkleuren.

Extra: Ga aan de slag met bijgaande silhouet.

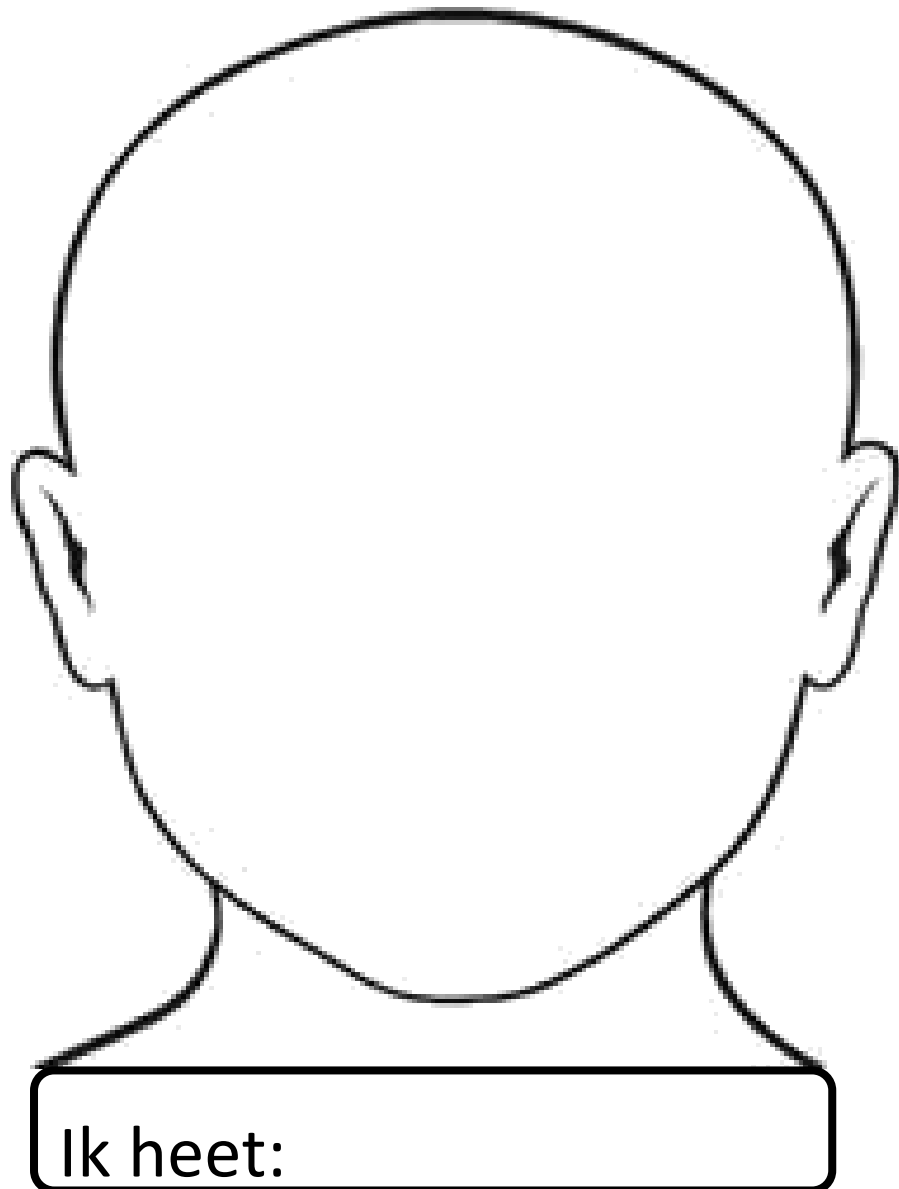
Maak een portret:

1ste manier: Kleur je lippen met lippenstift en druk ze af waar je mond moet zitten. Schilder of kleur de rest van je gezicht, teken haar, een neus, ogen en maak zo je zelfportret.

2de manier: Schrijf je naam onderaan je blad en geef het dan door. De leerkracht zegt wat iedereen moet tekenen: vb. haar. Degene die jouw blad kreeg, moet proberen je haar zo goed mogelijk te tekenen. Dan moet iedereen de tekening aan iemand anders geven. De leerkracht geeft weer een opdracht: vb. ogen. Iedereen kleurt en tekent de ogen zo goed mogelijk. De tekening wordt net zo lang doorgegeven tot iedereen een stukje tekende of de tekening af is.

Hoe ziet je portret eruit? Lijkt het op jou?

3de manier: De leerkracht deelt de silhouetten uit. Er staat al een naam op. Degene die het blad krijgt, moet de persoon die bij de naam hoort zo goed mogelijk tekenen.

70

Thema:

Knutsel een poppetje.

We stelden al vast op de vorige bladzijden dat iedereen verschillend is.

Bij het maken van ons eigen poppetje zorgen we er dan ook voor dat we de anderen niet kopiëren.

Ondanks de verschillen horen we bij elkaar. Dankzij de pijpenragers kunnen onze poppetjes de anderen de hand reiken en een lange sliert vormen.

In hele kleine klasjes/groepjes kunnen we er ook anderen bij betrekken. (De kinderen uit de andere leerjaren, familie, vriendjes, figuren uit de media...)

Opdracht:

Maak je poppetje zoals aangegeven en haak in bij de anderen.

71

Thema: Iedereen is anders ... ik ook!
Jezelf een beetje 'veranderen' is best leuk. Kijk maar naar het succes van carnaval.
Jezelf anders voordoen dan je bent, is best grappig. Voor een keertje natuurlijk.

Vragen: Zou je graag wat aan je uiterlijk veranderen?
Waarom wel/niet?
Heeft iedereen iets dat hij/zij liever anders zou zien?
Bestaat er zoiets als een schoonheidsideaal? Hoe is dat?
Wat als iedereen er hetzelfde zou uitzien? Nooit meer afgunst of saai?

Opdracht: Verander je uiterlijk eens, voor even. Grappig!

Extra: Heb je een computer ter beschikking, dan kan je heerlijk gaan experimenteren met allerlei programmaatjes die daar speciaal voor gemaakt zijn.
Een paar voorbeelden:
<http://funny.pho.to>
<http://www.funny-photo-maker.com>
<https://photofunia.com>
ook leuk: de Ketnet-verkleedhoek
Je kan natuurlijk ook lekker aan de slag gaan met verkleedspullen en dan foto's maken.

Voorbeelden:

72

Thema: Hier mag je wat schrijven voor mij!
Misschien zien de ogen van anderen jou anders dan je jezelf ziet.
Het is fijn te weten hoe anderen positieve kenmerken in jou zien.

Vragen: Zie je jezelf altijd precies zoals je echt bent?
Is het normaal dat je jezelf niet helemaal kent?
Kennen anderen je beter of kennen ze jou gewoon op een andere manier?
Als een aantal mensen hetzelfde zeggen over jou, zou dat dan kloppen?
Is het makkelijk iets positiefs te zeggen over iemand anders? Doe je dat dikwijls?
Als je iets moet zeggen over iemand anders, is het gemakkelijker iets negatiefs te bedenken. Hoe zou dat komen? Heb jij dat ook?
Waar word je blij van: van kritiek of van een complimentje?
Kan kritiek je echt kwetsen, ook als die terecht is?
Denk jij er dikwijls aan iets positiefs te zeggen tegen iemand anders? Ook zonder dat die jarig is of zo?

Opdracht: Om jezelf beter te leren kennen, ga je deze bladzijde door anderen laten invullen.
Zij krijgen dus de opdracht. Ze moeten eerst vertellen wat ze leuk of bijzonder aan jou vinden of wat ze graag samen met jou doen. Dan moeten ze iets over jou schrijven.
Dat mag negatief zijn, maar iets positiefs is natuurlijk veel leuker.
Daarna ga je dit aandachtig lezen en wie weet... je kan er misschien meer van over jezelf te weten komen.
Aan degenen dit moeten invullen: s c h r i j f l e e s b a a r!

Extra: Alle kinderen in de klas schrijven iets op over een klasgenootje.
Het moet origineel en positief zijn. De naam moet erbij staan, eventueel vooraf opgeschreven door de leerkracht zodat alle kinderen genoemd worden.
De briefjes gaan in een zak.
De leerkracht leest telkens een briefje. De klas moet raden over wie het gaat.

73

Thema: Van complimentjes ga je groeien!
Na de vorige opdracht heeft iedereen vast genoten van de positieve dingen die anderen over hen zeggen. We gaan hierop door.

Vragen: Welke zin heeft je het meest plezier gedaan bij de vorige bladzijde? Waarom?
Heeft iedereen iets gelezen wat plezier doet?
Hou je van complimentjes? Welk gevoel geeft dat?

Opdracht: Kleur de wolkjes met complimentjes die je plezier doen.

Extra: Nu ken je heel wat mooie dingen om te zeggen tegen iemand anders.
Gebruik deze zinnestjes wat vaker, je zal merken dat dit plezier doet.

Schrijf een paar zinnen over op een etiket. Plak die nu op de trui van een klasgenootje.
Zorg dat iedereen er minstens één heeft.

Nu mag iedereen er de hele dag mee pronken, het is complimentjesdag.

Vergeet de juf of meneer niet, die heeft dat ook graag.

Heb je nog een paar etiketten over? Neem ze mee naar huis en verras je gezinsleden.
Kijk hoe die reageren op zo'n onverwacht complimentje.

74

Thema:

Allemaal vragen ... heel mijn hoofd vol.

Deze pagina zet aan tot filosoferen. Doorvragen is dus nodig. Eindeloos doorvragen is echter vervelend en zal geen interessante antwoorden opleveren. Daarom zijn hier meerdere vragen, tast af welk thema interesse oproept.

Knubbe stelt een heleboel vragen in het verhaal. Op veel van die vragen is niet echt een eenduidig antwoord te geven. Dat zijn filosofische vragen. Je kan aan de kinderen vragen welke dingen hen bezighouden, welke vragen zij zich stellen. Het is aangewezen hen erop te wijzen dat anderen zich die vragen ook stellen. Dat vragen stellen helemaal niet raar of vervelend is. Zelfs als je niet kan antwoorden, kan een vraag toch boeiend zijn en gesprekstof opleveren. Sommige vragen houden de mensheid al tijden lang bezig. Dat zijn meestal existentiële vragen. Ook kinderen bomen daar graag op door.

Vragen:

voorbeeld:

Waarom is alles zoals het is?

Hoe is alles?

Ziet iedereen alles hetzelfde? Zie jij wat ik zie of kijken jouw ogen anders naar de dingen? Weet jij wel wat ik zie?

Beschrijf 'alles'. Vertelt iedereen hetzelfde?

Waarom is alles zoals het is? Is er een plan? Is er iemand die bepaalt hoe alles er moet uitzien?

Is alles op de wereld gewoon toeval of zit er meer achter?

Zou alles plots gewoon anders kunnen worden? Hoe? Wie kan dat bepalen?

Als je niet kan zien, verandert alles dan?

Sommige mensen zeggen dat een god alles maakte zoals het is. Denk jij dat ook?

Waarom heeft hij alles gemaakt zoals het is? Vind je dat hij dat goed gedaan heeft?

Als jij alles gemaakt of bedacht had, zou het dan net zo zijn als nu? Had je graag een paar dingen veranderd?

Zou jij een paar dingen kunnen veranderen aan de wereld zoals die nu is?

Opdracht:

Ga aan de slag met één of een paar vragen. Als je weet (aanvoelt) wat filosofische vragen zijn, mag je er zelf een paar noteren.

Tijdens het gesprek kan jouw leerkracht een paar vragen op het bord schrijven.

Hulp is nodig bij deze opdracht, eventueel van je ouders.

Extra:

Hou je van filosoferen? Ga dan op zoek naar meer vragen.

Bijvoorbeeld uit het kaartjesspel 'Billetjes bloot spel' www.at-a-lanta.nl of in de boekhandel.

75-76

Thema: Ik denk dat ik soms denk. Droom jij soms ook van vreemde dingen?
Ontspannen je gedachten laten dwalen, is gezond voor je brein.
Zo word je creatief.

Vragen: Denk jij weleens aan dingen die niet echt bestaan?
Vinden anderen het gek als je daarover vertelt?
Durf je over je gekke gedachten praten? Zouden anderen erom lachen of je uitlachen?
Gekke gedachten heb je nodig om origineel te kunnen zijn. Wist je dat?
Ken je mensen die gekke dingen tekenen, schilderen, beeldhouwen, bouwen, zingen, bedenken...? (zie een paar voorbeelden onderaan) We noemen ze vaak 'kunstenaars'.
Joke Van Leeuwen schreef het gedicht. Denk je dat ze die dingen echt gezien heeft?
Heeft ze veel fantasie?
Is fantasie hebben oké? Altijd?
Wat is het verschil tussen fantasie en liegen?

Opdracht: Lees het gedicht en ga zelf fantaseren.
Je kan vertellen over dingen die je gezien hebt (in je hoofd) of een tekening maken op pagina 76.

Extra: Het volksliedje 'Domien, wat heb je gezien?' kent vele versies. Dit is er één.

*Domien, Domien, wat heb je weer gezien, Domien?
Ik zag vandaag een kangoeroe, die keek met zijn ogen toe!
Je liegt Domien, je liegt Domien.
Dat heb je niet gezien, Domien, Domien.
Dat heb je niet gezien, Do-mien!*

Bestaat zo'n grote wasknijper?

Draagt iemand dit echt?

Hebben giraffen zo'n kleuren?

Denken over denken – Ren je rot.

De kinderen gaan in het midden van de klas staan.

De ene kant (vb. bij het raam) betekent: JA!

De andere kant (vb. bij de kast) betekent: NEE!

In het midden blijven staan als je twijfelt mag ook, of bv. halverwege tussen twijfel en 'JA!'.

De leerkracht leest een zin die gaat over denken. De kinderen die vinden dat wat de leerkracht zegt klopt, rennen naar 'JA!', de anderen rennen naar 'NEE!'. Een andere plek mag ook.

Er is geen juist of fout, we praten over ons antwoord. De leerkracht moedigt de kinderen aan argumenten te bedenken voor hun stelling. Je stelling onderbouwen met voorbeelden en argumenten is veel belangrijker dan 'gelijk' hebben.

- Je kunt gedachten niet zien, maar ze zijn er toch.
(Niet helemaal waar. Op een EEG= onderzoek van de hersenen door een arts, kan je gedachten zien. Ze sturen elektrische golven en die worden zichtbaar in zo'n toestel. Je kan niet zien wat je denkt!
Of: op een gezicht van iemand kan je soms gedachten aflezen. Je 'ziet' wat de ander denkt.)
- Gedachten zitten in je hoofd en kunnen een soort stemmetje zijn, een fotootje of een filmpje.
(Waar. Je kan niets denken wat je nooit gezien of gehoord hebt, maar je kan de dingen wel serieus door elkaar gooien. Vb. Je kan geen kleur zien die je nooit eerder zag, maar je kan wel een draak bedenken hoewel die niet bestaat. Je geeft de draak onderdelen die je wel ooit zag.)
- Gedachten zitten overal in je lichaam.
(Niet waar. Gedachten zitten in je hoofd. Iemand die zegt dat jij in zijn hart zit... dat is niet waar. Bewijs: als je hersenen uitvallen, kan je niet meer denken.)
- Gedachten kan je omzetten in woorden.
(Nuance: er zijn gedachten, gevoelens die heel moeilijk in woorden om te zetten zijn. Als je voor het eerst op een achtbaan zit, weet je hoe dat voelt en wat je ziet. Niemand kan dat gevoel precies omschrijven.)
- Gedachten kan je zelf maken.
(Klopt. Soms is een gedachte er plots en weet je niet waar die vandaan komt. Alsof je brein dat alleen kan.)
- Je kan kiezen wat je wil denken.
(Niet altijd. soms wil je aan iets niet denken en kom je er niet vanaf. Denk maar aan een liedje dat door je hoofd blijft spoken. Probeer dit: denk gedurende één minuut niet aan een roze olifant! Wedden dat je daar dan opeens MOET aan denken, ook al denk je anders nooit aan roze olifanten.)
- Je kan ook aan 'niets' denken als je dat wil.
(Niet waar. Een paar zeer goed getrainde yogi kunnen hun denken uitschakelen door te mediteren. Ons lukt dat slechts een paar seconden en hup, daar zijn de gedachten weer.)

Thema: Leven.
Deze pagina sluit aan bij de vorige twee.

Vragen: Is dromen en fantaseren hetzelfde?
Kan je met opzet dromen? Kan je met opzet fantaseren?
Kan je dromen terwijl je wakker bent? Doe je dat?
Waarom vindt de meneer die het gedicht maakte dat je moet dromen?
Waarom spreekt hij van zweven als het over dromen gaat? Is dat hetzelfde?
Is dromen 'zalig'? Waarom wel/niet?
Is de juf/ meneer in de klas boos als je zit te dromen? Waarom?
Wanneer mag je dromen?
Men zegt weleens: "dromen zijn bedrog", is dat zo? Mag je dromen?
Waarom is de titel van het gedichtje 'leven'? Hoort dromen bij het leven of komt dat er gewoon toevallig bij? Of is het essentieel in het leven?

Opdracht: Lees het gedicht en vertel wat je vindt van dromen.
Maak de tekening.

Extra: Er is ruimte genoeg om een eigen gedicht op te schrijven.
Durf je er zelf één maken over dromen of fantaseren?
Misschien vind je inspiratie bij de volgende gedichten?

Wat kun je wel?

Marianne Busser en Ron Schröder

Kun je ruiken met je ogen?
Kun je krabben met je haar?
Kun je met je voeten spelen
op een blokfluit of gitaar?

Kun je zingen met je wangen?
Kun je praten met je knie?
Kun je met je billen springen
in de vijver, één twee drie?

Kun je snuiten met je oren
een supergrote snottebel?
Nee...? Vertel me dan wat anders.
Zeg eens gauw: wat kun je wél?

Bron:

Titel: *Het grote versjesboek*

Auteur: Marianne Busser & Ron Schröder

Uitgeverij: Van Holkema & Warendorf

ISBN: 9789000301812

Wáárom waarom?

Frank Adam

Waarom hebben kikkers
nergens haar
en mensen wel?
(Hier en daar.)
Waarom hebben mensen
billen maar geen staart?
Waarom hebben mama's
borsten maar geen baard?
Waarom staat
mijn neus niet
op mijn buik?
En kan ik niet
hóren wat ik ruik?
Waarom heten wangen
'wangen' en niet 'bips'?
Waarom heeft mijn mond,
mijn hoofd geen rits?
En waarom vraag ik
alsmaar weer waarom
als ik over iets begin?
Wáárom waarom,
klinkt dat nu heel slim?
Of oliedom?

Bron:

Titel: *Als de bomen straks gaan rijden*

Auteur: Frank Adam

Uitgeverij: De Eenhoorn

ISBN: [9789058387257](https://www.isbn-international.org/details/9789058387257)

Tien dingen die je kunt doen met dingen uit je neus

Frank Adam

Pak ze met een tangetje,
leg ze op hun zij.
Rol ze tot een slangetje,
gooi ze bij de klei.

Kneed ze, boetseer ze,
wrijf ze glad.
Maak een vorm, een worm,
of sla ze plat.

Plet ze op een postzegel
en plak die op een kaart.
Smeer ze op een boterham
of druk ze in de taart.

Rol ze tot een bol,
een kogel, een raket.
Schiet ze op de kast,
op het tapijt of het parket.

Week ze tot een papje,
schmink ze op je vel.
Gebruik de rest
als nagellak of gel.

Bak ze, braad ze,
stoof ze in de pan.
Geef ze aan de hond,
of smul er zelf maar van.

Of stop ze, wring ze, prop ze...
(dat is misschien de beste keus)
terug in je neus.

Bron:

Titel: *Mijn mond eet graag spinazie maar ik niet*

Auteur: Frank Adam

Uitgeverij: Querido

ISBN: [90 451 0004 5](https://www.isbn-international.org/details/9045100045)

78

Thema: Knubbe wil graag groot zijn ...

Vragen: Toekomstdromen. We hebben ze allemaal. Kan jij erover vertellen?
Wat je zal worden, daar denk je weleens aan. (Kok, leraar of avonturier...)
Vind je dat belangrijk?
Wie word je? Wat voor mens zal je zijn? (Iemand die om anderen geeft, een mopperaar, een dromer, iemand die de wereld probeert te veranderen...)
Zijn dit belangrijke vragen?
Heb je daar al ideeën over?
Denken anderen soms na over jouw toekomst? Vertellen ze dat?

Opdracht: Geef je boek aan anderen die je goed kennen en laat ze opschrijven hoe zij jouw toekomst zien. Veel later kan je dit terug bekijken. Wie weet heeft iemand het juist voorspeld!

Extra: Knubbe tekent zichzelf met lange armen en benen, want hij wil graag groot zijn. Hij tekent ook een groot hoofd, want hij wil veel kunnen denken. Teken 'als ik groot ben', voor jezelf. Je kan iets tekenen over je toekomstige gezin, huis, job, vrienden, hobby, woonplaats met jezelf er middenin. Hoe zie jij er dan uit? Is de wereld intussen erg veranderd?

79

Thema:

Hoe loopt je leven verder?

Veel kinderen zien hun toekomst eerder traditioneel verlopen. Groot worden, trouwen, kinderen krijgen, werken, rijk worden...

Toch zien we dat ons leven heel vaak anders verloopt.

Je kan bijvoorbeeld alleen blijven, verliefd worden op iemand van hetzelfde geslacht of scheiden en hertrouwen, de lotto winnen...

Dit kun je niet plannen, dat doet het leven met jou.

Vragen:

Hoe denk je dat je leven verder zal lopen?

Gaat jouw leven erg lijken op dat van je ouders of kies je een andere weg?

Kan je altijd kiezen?

Gebeuren er soms dingen in het leven die je niet kan voorspellen?

Vb. Weet je nu al op wie je later verliefd wordt?

Is het leuk dat je niet alles vooraf weet?

Belet het 'niet weten' je te denken aan de toekomst?

Opdracht:

Doolhof.

Kijk eerst onderaan. Je ziet 4 keer Knubbe als volwassene:

1. alleen (met een snor)

2. pasgetrouwd (met Froezel?)

3. Hij vormt een gezin met een man en heeft een kindje.

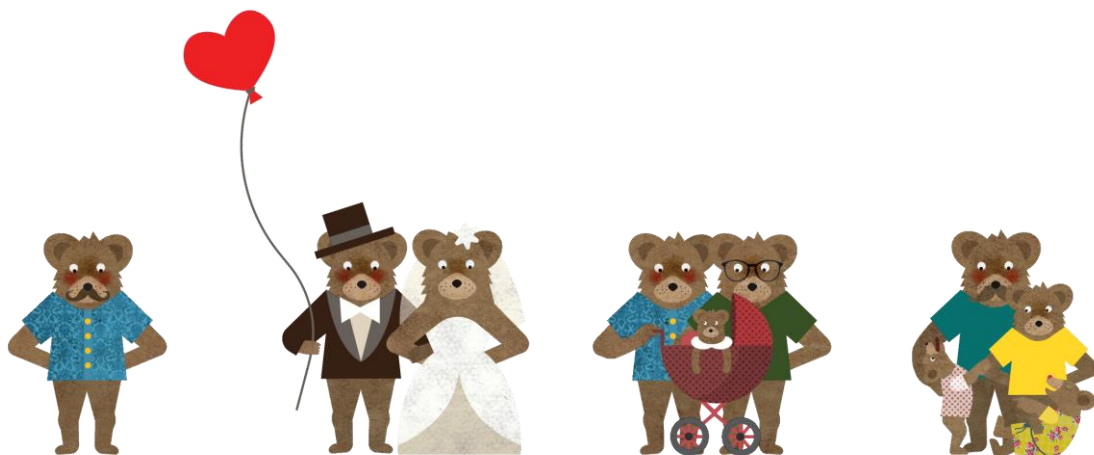
4. Hij heeft een vrouw en twee kinderen .

Welke toekomst wens jij voor Knubbe? Waarom die keuze?

Laat nu Knubbe één van de vier gele slierten kiezen, bovenaan.

Niet eerst stiekem kijken waar die uitkomt!

Trek een lijn over het gele pad dat je gekozen hebt. Is dit wat je wilde?

80-81

Thema:

Nu ben jij de uitvinder!

Groot worden wil ook zeggen dat je meer en meer deelt gaat uitmaken van de wereld waarin wij leven. Dat brengt verantwoordelijkheden mee.

Zijn de kinderen hier klaar voor?

Hebben ze al plannen om onze planeet beter te maken?

Zullen ze als ze groot zijn hun verantwoordelijkheid opnemen?

Vragen:

Wat zou je willen veranderen aan de wereld?

Wat zou je willen toevoegen om de wereld nog mooier te maken?

Helpen uitvindingen ons of de wereld? Geef voorbeelden.

Ken je echt prachtige uitvindingen? Wie heeft die bedacht? Zijn het altijd ingenieurs die dingen uitvinden? Kunnen kinderen ook originele ideeën hebben?

Zijn er ook dingen die we beter niet uitgevonden hadden?

Als je om het even welke machine kon maken, wat zou je dan willen dat die kon?

Maak je een machine die jou alleen blij maakt of probeer je ook anderen gelukkig te maken?

Opdracht:

Teken de machine verder en vertel wat ze kan.

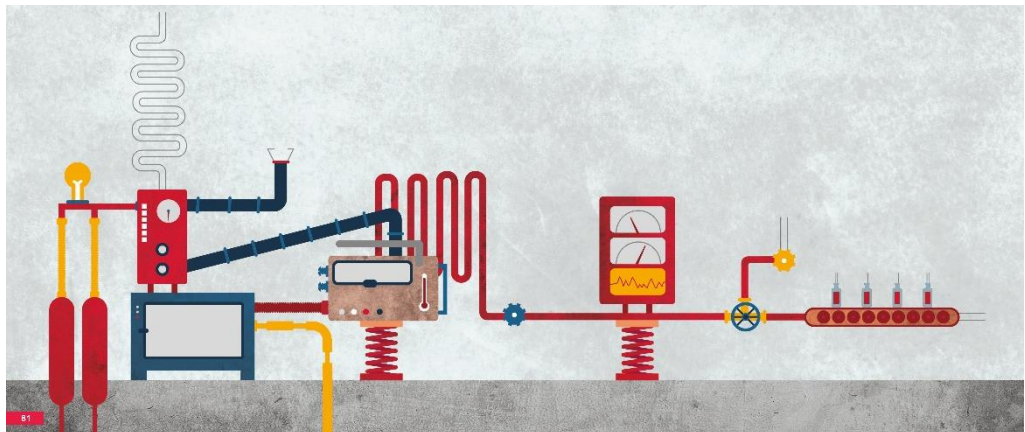
De bedoeling is dat je de wereld gaat verbeteren, het mag dus geen 'egoïstische' machine worden.

Je moet jouw verbeelding laten werken. Dat is trouwens het begin van elke echte uitvinding. Een plan lijkt in eerste instantie vaak op een onmogelijkheid, tot iemand een oplossing vindt. Je mag het aspect 'realiseerbaar' gerust laten vallen.

Extra:

Haal een aantal oude toestellen uit elkaar en maak er een nieuw toestel van dat ongelooflijke dingen kan. Daarna komt er een uitvindersbeurs en stelt iedereen hun uitvinding voor aan de anderen.

Dit kan ook met dozen, dopjes en allerlei ander vindmateriaal. Eventueel als opdracht voor thuis. De uitvinding kan dan meegebracht worden naar school, of enkel een foto als er weinig ruimte is.

82

- Thema:** Met mijn gezin doen we van alles!
Dingen samen doen is de basis van een gezin en van verbondenheid. Niet elk gezin is hetzelfde, dus ook de dingen die samen gedaan worden, zijn verschillend. Gezinnen hebben het fijn samen, maar soms ook niet. Vervelende klusjes, zorgen, verdriet of ruzie horen ook bij een gezin.
- Vragen:** Wat is een gezin?
Zijn er veel verschillende gezinnen? Is een gezin altijd hetzelfde?
Wat verbindt de gezinsleden met elkaar?
Is er altijd een familiaal verband? (meemama, pleegbroertje...)
Wat doen jullie als gezin?
Is alles wat jullie doen even leuk?
Zijn er ook weleens mindere momenten? Ben je er dan ook voor mekaar?
Wat zijn de fijnste momenten in een gezin?
- Opdracht:** Het werkblaadje wijst zichzelf uit.
- Extra:** Breng een fotoalbum mee naar school. Iedereen kan dan over zijn eigen gezin vertellen. Bij een grote groep brengt iedereen best maar één of twee foto's mee van familiemomenten. Breng gericht foto's mee van gebeurtenissen waar jouw gezin zich verbonden voelde.

Mooi Jaak Dresen

Mijn papa en ik
liepen langs de zee
want we waren met vakantie.

We keken naar de golven.
Die rolden aan en liepen terug.
Altijd opnieuw.

Er vlogen meeuwen boven het water.
Soms gingen ze op de golven zitten,
dan lieten ze zich wiegen.

Mijn papa zei: "Er is haast niets mooiers dan de zee".
Ik dacht: Als we morgen in het bos lopen
dan zegt hij: "Er is haast niets mooiers dan een boom".

Soms denk ik:
Er is haast niets mooiers dan een papa.

Mama Luk Depondt

mama is
soms lief
soms boos
soms triest
soms blij

maar lief
boos
triest
of blij

mama
is altijd
dé mama
van mij

Thema: Ik ben verbonden met familie, vrienden, kennissen.
Je voelt je niet alleen met je gezin verbonden. Er zijn nog veel andere mensen die belangrijk kunnen zijn voor jou. De ene al wat meer dan de andere.

Vragen: Zijn er mensen buiten je gezin waarmee je je verbonden voelt? Hoe komt dat?
Waarom zijn die mensen belangrijk voor jou?
Heeft iedereen buiten zijn gezin mensen die belangrijk zijn voor hem/haar?
Is iedereen die je kent even belangrijk voor jou?
Ben je al eens mensen uit het oog verloren? (verhuis, ruzie...)
Hoe voelt dat nu? Mis je ze? Wat als je ze weer ontmoet?
Kan je je verbonden voelen met mensen die je bijna nooit ziet?
Kan je je verbonden voelen met iemand die veel ouder/jonger is dan jij?
Of met iemand die een helemaal ander karakter heeft?

Opdracht: Het woordje 'ik' staat in het midden. Geef de poppetjes hun naam of titel (Jens of oma) en verbind ze met een lijn naar de 'ik'.
Er zijn grotere en kleinere poppetjes. Dat is vatbaar voor interpretatie. De kleine kunnen kinderen zijn of verder weg staan waardoor ze kleiner lijken.
De lijnen waarmee je verbinding maakt, kan je aanpassen aan de kwaliteit van de band die je bindt. Iemand waarmee je je erg verbonden voelt, krijgt een dikke lijn. Degene waarmee je flauwtjes verbonden bent, krijgt een dun lijntje.
De poppetjes kunnen kenmerken krijgen die ze herkenbaarder maken (bril, haar...) en/of ingekleurd worden.

84

Thema: Dit vind ik fijn in zedenleer!

Vragen: Vind je het fijn dat je zedenleer volgt? Waarom wel/niet?
Wat leer je in zedenleer?
Wat is de bedoeling van de zedenleerlessen?
Wat zou je nog willen leren in zedenleer?
Zijn er ook kinderen die geen zedenleer volgen? Wat doen die dan?
Hoe komt het dat er verschil is?
Wie bepaalt dat?
Volgt Knubbe zedenleer? Vindt hij dat fijn? Waar leert hij over in het verhaal?
Wat volgt Froezel? Is dat ook fijn? Waar leert zij over?

Opdracht: Schrijf op wat je fijn vindt in zedenleer. Deze opdracht kan prima thuis uitgevoerd worden. Mama en/of papa kunnen dan helpen en meedenken.

85

Thema:

Ik volg zedenleer.

De kinderen hebben hier gewoonlijk niet zelf voor gekozen. Ze kregen vooraf weinig uitleg. Hier ligt een taak voor de leerkracht zedenleer om te vertellen waar het vrijzinnig humanistisch gedachtengoed voor staat, aan de hand van de fakkel.

De fakkel geeft licht, je gedachten zijn helder en eerlijk. Staat voor wijsheid.

Vuur kan vernietigen of verwarmen, het is symbool van kracht.

De mensen zijn verbonden en gelijkwaardig, dat is schoonheid.

De fakkel toont dingen om over na te denken, idealen.

Niemand moet 'geloven' in de fakkel.

De bedoeling is dat je op zoek gaat naar je eigen waarden.

Iedereen probeert op zijn manier een goed mens te zijn.

Vragen:

Knubbe heeft het teken van zedenleer op zijn truitje. Wat betekent dat?

Een fakkel geeft licht. Waarvoor hebben we licht nodig?

Wat kan vuur allemaal doen?

De mannetjes geven een handje. Als wij dat doen, hoe voelen we ons dan?

...

Opdracht:

Kleur de hokjes en praat over de fakkel.

Extra:

Knutsel een fakkel.

Wat vieren anderen i.p.v. een Lentefeest?

Kijkplaten die een paar beelden tonen van Lentefeest en communie.

(Er is geen soortgelijk feest bij de andere in België erkende religies. Er zijn wel mensen die een eigen feest organiseren zonder religie of organisatie.)

Ik vier mijn lentefeest:

Ik vier mijn communie:

86-87

Thema:

Lentefeest = lente + feest.

Groeien, zich ontplooien, wordt vaak geassocieerd met de lente. We vieren die verandering. Dat het Lentefeest 'Lentefeest' heet, is dus geen verrassing.

Een vlinder beleeft een heel uitgesproken metamorfose. Van onbenullig eitje, via een onbeholpen rups en een onopvallende pop tot prachtige vlinder, is een evolutie die ons blijft verwonderen.

Hier knutselen de kinderen een vlinder als teken van die groei, van dat ontpoppen.

Vragen:

Bij een vlinder is het evolueren heel opvallend. De stappen zijn duidelijk en onderscheiden zich van elkaar. Is dat bij ons ook zo? Zitten wij ook de ene dag opgesloten in een cocon, wachtend op de dag dat we zullen uitvliegen?

Hoe evolueren wij?

Is er een precieze dag waarop we plots 'groot' zijn? Heeft Knubbe gelijk en kunnen wij 'vergeten' te groeien? (Hoe weet je dat je groeit?)

Wij kiezen zomaar een dag om ons groeien te vieren, een moment om daar stil bij te staan. Is iedereen die dag even ver in zijn/haar evolutie? Is dat belangrijk?

Opdracht:

Knutsel een vlinder als symbool van de lente.

Extra:

Maak een vlinder van jezelf.

Thema:

Lentefeestcadeautje om uit te delen.

Delen is een belangrijk aspect van verbondenheid. Een cadeautje, een aandenken geven, betekent dat je van de ander houdt. Dit cadeautje krijgt ook nog een symbolische waarde omdat je als het ware 'het licht' doorgeeft.

Licht is een belangrijk symbool in het vrijzinnig humanisme. Licht heft de duisternis op. Licht laat je helder zien, zodat je je eigen weg kan gaan. Waar licht schijnt, is enkel ruimte voor de dingen die er echt zijn. Daar is inzicht en bewustwording.

Als er licht is, kan je helder en eerlijk denken. Je kijkt kritisch naar de wereld en jezelf, je aanvaardt niet zomaar wat anderen zeggen, je denkt zelf.

Een lichtje zijn, kan ook betekenen dat je iemand anders gelukkig maakt. Je familie, de mensen die je feest mee vieren...

Vragen:

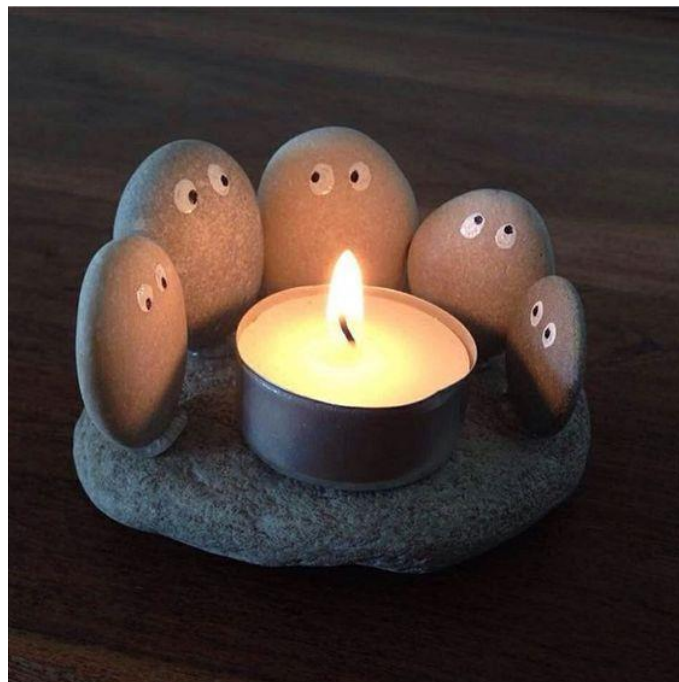
Wat geef je eigenlijk als je een theelichtje schenkt? (zie uitleg hierboven)

Opdracht:

Je kan met zoutdeeg, een theelichtje en wat versieringen een mooi geschenkje aanbieden aan de mensen die je feest mee vieren.

Extra:

Zo kan het ook. Je hebt wel mooie stenen en een lijmpistool nodig.

Thema:

Lentefeestdoos, om je herinneringen te bewaren.

Herinneringen bewaren, zorgt ervoor dat we het belang van het feest onderstrepen.

Elk kind kan er dingen in stoppen die het zelf wil.

Het is leuk vooraf aan de ouders en andere genodigden te vragen een leuk kaartje met een wens te voorzien. Ze kunnen dat dan in de herinneringen-/wensdoos stoppen.

Nadien zal de feesteling dat kunnen bekijken en er veel plezier aan beleven.

Kunnen er ook nog in: foto's, een stukje geschenkpapier, een paar mooie gedachten, een gedichtje, tekeningen, het lentefeestboek...

Opdracht:

Volg de aanwijzingen op deze knutselbladzijde. De dozen mogen zeer verschillend zijn.

In plaats van geschenkpapier kan je ook lapjes stof gebruiken. Verven kan ook, maar dan moet je de doos zeker vernissen.

Extra:

Gedichtje:

Plant een zaadje.
Zorg dat je overal
iets achterlaat.
iets moois. iets gek.
iets dat nog komen
gaat.
Een idee. Een droom.
Een grote lach.
Laat het achter.
Iedere dag.
(lief leven)

90-91

- Thema:** Mijn Lentefeest.
Hier komt een verslag van het feest. Liefst wordt dit meteen na het feest ingevuld, wanneer alles nog goed in het geheugen zit. Nadat deze opdracht vervuld is, kan het boek meegegeven worden om het thuis te bewaren.
- Vragen:** Wat vond je van dit feest?
Weet je nu (nog) waarom we dit vierden?
Was het fijn/belangrijk dat je gezin er bij was? En je vrienden?
Vertel over de dingen die je je herinnert.
- Opdracht:** Maak een verslag van je feest aan de hand van de werkblaadjes.
Vul in wie er was, wat je ervan vond, teken of kleef foto's.
Knip de woordjes van p.103 uit, kies de woordjes uit die jij bij je feest vindt passen en kleef ze op de boom.

Kan je het zien aan onze kleertjes?
Misschien aan onze oogjes nog het meest?
Vandaag gebeurt er iets heel bijzonders,
vandaag wordt met ons gefeest!
We zijn niet langer kleine kleuters,
we leren schrijven en zo meer...
En nog iets heel bijzonders:
we volgen allemaal zedenleer!

Extra:

Nog een ideetje voor je feest: maak een feestelijk hoofddeksel voor jezelf.

Extra pagina's en knipbladen:

94-95

Met deze bladzijden kan je alvast een leuk slingertje maken voor je feest. Je kan het in je herinneringendoos bewaren, maar ook leuk is er een fotolijstje met je lentefeestfoto mee te versieren. Een slinger maken kan een eerste aanzet zijn tot het feest. In de klas kan iedereen een hele tijd vooraf al het slingertje ophangen. Zo werkt het als een soort kalender om uit te kijken naar de grote dag. Dan pas neem je de slinger mee.

108-109-110-111

Deze plek in mijn boekje is voor anderen, al die mensen die mijn leven veranderen.

Vrienden en familie krijgen hier een plekje voor een klein tekeningetje, een wens, een lief woord.

De belangrijkste thema's uit het boek zijn samengevat in het memoryspel.

Knip ze uit en speel er mee.

Groeien dat is groter worden.

In de lente van je leven groei je het meest.

Ontdekken is groeien.

Van dromen ga je groeien.

Groeien is nieuw leven.

Ik ben ik en dat is oké.

Feest!

Ik zie je graag.

Mama, papa, mijn familie.

Groeien is nadenken en vragen stellen.

Groeien is doorzetten.

Verwondering is het allermooiste.

